

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**TRESTNĚPRÁVNÍ A ADMINISTRATIVNĚPRÁVNÍ
MOŽNOSTI OMEZENÍ OSOBNÍ SVOBODY**

Autor práce: Jiří Macák

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2026

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 1632/5b, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Jiří Macák

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: České Budějovice

Název bakalářské práce: Trestněprávní a administrativněprávní možnosti omezení osobní svobody

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Criminal and Administrative Law Options of Restricting Personal Freedom

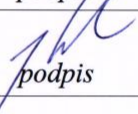
Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce (jméno a příjmení, včetně titulů): doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

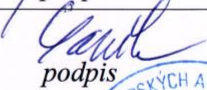
Datum zadání bakalářské práce (měsíc, rok): duben 2024

Cíl bakalářské práce: Hlavním cílem práce je analyzovat problematiku týkající se trestněprávní a administrativněprávní možnosti omezení osobní svobody a zjistit kvalifikační znaky určující rozdíl mezi omezením osobní svobody dle trestního řádu a dle zákona o Policii ČR.

Vedlejším cílem práce je demonstrovat na základě kazuistiky, jak v praxi dochází k omezování osobní svobody a zjistit fenomenologii institutů omezení osobní svobody se zaměřením na území Policii ČR na Praze IV.

Student: Jiří Macák	21.5. 2024 datum	 podpis
Vedoucí práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	25.5. 2024 datum	 podpis

Schvaluji zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	25.5. 2024 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	21.5. 2024 datum	 podpis
Rector: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	27.5. 2024 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce panu doc. JUDr. Romanu Svatošovi, Ph.D.
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

MACÁK, J. *Trestněprávní a administrativněprávní možnosti omezení osobní svobody: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2026. 60 s. Vedoucí bakalářské práce: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Klíčová slova: osobní svoboda, omezení osobní svobody, Policie ČR, trestní řád, zákon o Policii ČR, zadržení, zajištění osoby, kazuistika, Praha IV.

Bakalářská práce řeší problematiku trestněprávních a administrativněprávních institutů umožňujících omezení osobní svobody. Text pojednává o teoretických základech ochrany osobní svobody v demokratickém právním státě a podrobně analyzuje zákonné podmínky pro realizaci jednotlivých opatření. Práce zkoumá zejména kvalifikační znaky, které určují rozdíl mezi zajištěním osoby podle zákona o Policii ČR a zadržením podezřelého podle trestního řádu. Pozornost je věnována také dalším institutům, jako je zatčení, vazba či výkon trestu odnětí svobody, a to z hlediska jejich procesních specifik a ústavních limitů.

Praktická část práce se zaměřuje na fenomenologii omezování svobody v podmínkách územního odboru („dále jen „ÚO“) Praha IV. Na základě analýzy tří konkrétních kazuistik z vlastní praxe práce demonstruje faktory ovlivňující volbu procesního postupu a prověřuje, zda aplikační praxe odpovídá požadavkům judikatury na proporcionalitu zásahu. Text shrnuje klíčové rozdíly v procesních lhůtách a právních zárukách u sledovaných institutů. Výsledkem je komparativní vyhodnocení poznatků, které reflektuje specifika regionální policejní činnosti a potvrzuje nezbytnost precizního rozlišování mezi administrativním a trestněprávním režimem při zásahu do integrity jednotlivce.

ABSTRACT

MACÁK, J. *Criminal and Administrative Law Options of Restricting Personal Freedom: Bachelor Thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, 2026. 60 pp. Supervisor: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.

Key words: Personal liberty, restriction of personal liberty, Police of the Czech Republic, Code of Criminal Procedure, Act on the Police of the Czech Republic, detention, securing a person, case study, Prague IV.

This bachelor's thesis addresses the issue of criminal and administrative law instruments allowing for the restriction of personal liberty. The text discusses the theoretical foundations of the protection of personal liberty within a democratic state governed by the rule of law and provides a detailed analysis of the legal conditions for the implementation of individual measures. The thesis primarily examines the qualifying characteristics that determine the distinction between the securing of a person under the Act on the Police of the Czech Republic and the detention of a suspect under the Code of Criminal Procedure. Attention is also paid to other instruments, such as arrest, remand custody, or the execution of a prison sentence, from the perspective of their procedural specifics and constitutional limits.

The practical part of the thesis focuses on the phenomenology of the restriction of liberty within the conditions of the Prague IV Territorial Department. Based on an analysis of three specific case studies from the author's own practice, the work demonstrates the factors influencing the choice of procedural approach and examines whether application practice complies with the requirements of case law regarding the proportionality of the intervention. The text summarizes the key differences in procedural deadlines and legal guarantees among the monitored instruments. The result is a comparative evaluation of findings that reflects the specifics of regional police activities and confirms the necessity of precise differentiation between administrative and criminal law regimes when interfering with an individual's integrity.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Vymezení základních pojmů.....	13
3 Osobní svoboda.....	16
4 Jednotlivá omezení osobní svobody a jejich podmínky.....	18
4.1 Výzva a poučení osoby, přiměřenost postupu.....	18
4.2 Zajištění osoby	19
4.3 Předvedení a prokázání totožnosti	22
4.3.1 Podání vysvětlení	22
4.3.2 Prokázání totožnosti	23
4.4 Zadržení	24
4.4.1 Příkaz k zadržení	28
4.5 Zatčení.....	29
4.6 Umístění do policejní cely	30
4.7 Vazba	32
4.7.1 Trvání a přezkum	32
4.7.2 Zvláštní druhy vazby.....	33
4.8 Výkon trestu odnětí svobody	35
5 Realizace omezení osobní svobody v podmínkách Územního odboru Praha IV ...	37
5.1 Metodologický rámec a specifika regionální aplikační praxe.....	37
5.2 Analýza vybraných kazuistik	39
5.2.1 Kazuistika I	39
5.2.2 Kazuistika II	43
5.2.3 Kazuistika III.....	47
5.3 Diskuse – komparativní analýza a vyhodnocení poznatků z praxe	51
Závěr	54
6 Seznam použitých zdrojů	56

7	Seznam zkratek	60
---	----------------------	----

Úvod

Tato bakalářská práce se zabývá trestněprávními a administrativněprávními možnostmi omezení osobní svobody. Osobní svoboda představuje jedno ze základních lidských práv a její omezení je přípustné pouze se zákonem stanovených podmínek. Každý zásah do tohoto práva musí být pečlivě odůvodněn, protože v opačném případě se jedná o neoprávněný zásah do práv jednotlivce. V demokratickém právním státě, jakým je Česká republika, je ochrana osobní integrity zakotvena na ústavní úrovni, především v Listině základních práv a svobod (dále jen „Listina“).¹ Právě článek 8 Listiny stanoví, že osobní svoboda je zaručena a nikdo nesmí být stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Státní moc sice disponuje monopolem na legitimní násilí a omezování svobody, avšak tento nástroj musí být využíván restriktivně a vždy v souladu s principem proporcionality.

V policejní praxi dochází ke každodenním situacím, kdy je nezbytné do práv občanů zasáhnout za účelem zajištění bezpečnosti, ochrany veřejného pořádku nebo řádného průběhu trestního řízení. Rozlišení mezi tím, zda má být osoba zajištěna podle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZPČR“),² tedy v režimu administrativněprávním, nebo zadržena podle zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TrŘ“)³ v režimu trestněprávním, představuje jeden z nejnáročnějších rozhodovacích procesů, kterým policista v terénu čelí. Tato hranice bývá často velmi tenká a její nesprávné vyhodnocení může mít fatální následky nejen pro dotčenou osobu, ale i pro zákonnost celého následného procesu. Právní úprava sice definuje jasné mantinely, avšak dynamika reálných situací vyžaduje od příslušníků policie hlubokou znalost judikatury a schopnost okamžité syntézy teoretických poznatků s praktickou realitou.

Problematika omezení osobní svobody není pouze otázkou striktního výkladu zákonných norem, nýbrž se dotýká samotné podstaty vztahu mezi státem a jednotlivcem. Právní věda i judikatura Ústavního soudu opakovaně zdůrazňují, že jakékoli zbavení svobody musí sledovat legitimní cíl a být nezbytné v demokratické společnosti. V praxi

¹ ČESKO. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. In *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 1, číslo 2, Dostupné také z WWW: <www.e-sbirka.cz/sb/1993/2>.

² ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 84, číslo 273, Dostupné z WWW: <www.e-sbirka.cz/sb/2008/273>.

³ ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In *Sbírka zákonů České republiky*. 1961, částka 66, číslo 141, Dostupné také z WWW: <www.e-sbirka.cz/sb/1961/141>.

se však policisté často ocitají v šedé zóně, kde se administrativní úkony, jako je prokázání totožnosti či podání vysvětlení, plynule transformují do procesních úkonů trestního řízení. Právě tento moment transformace, kdy se ze zajištěné osoby stává osoba zadržená, je z hlediska právních záruk kritický. Zatímco administrativní zajištění směřuje primárně k ochraně bezpečnosti a pořádku, trestněprávní zadržení je instrumentem směřujícím k naplnění účelu trestního řízení. Rozdílnost těchto účelů determinuje i odlišný rozsah práv a povinností obou stran.

Současný stav poznání v této oblasti nabízí literaturu zabývající se teoretickými aspekty policejního práva i trestního procesu, avšak propojení těchto dvou odvětví skrze optiku konkrétního ÚO poskytuje vhled do aplikační reality. Specifika hlavního města, konkrétně oblasti Prahy IV, přinášejí vysokou koncentraci incidentů vyžadujících okamžitý zásah do osobní svobody, ať už se jedná o drobnou pouliční kriminalitu, narušování veřejného pořádku pod vlivem návykových látek, nebo závažnou trestnou činnost. Analýza těchto postupů umožňuje identifikovat nejen systémové nedostatky, ale i příklady z praxe, které reflektují požadavky na ochranu lidských práv v 21. století.

Práce je strukturována tak, aby nejprve poskytla teoretický základ založený na analýze relevantních právních předpisů a judikatury. Navazující pasáže se věnují komparativnímu posouzení jednotlivých institutů, přičemž je kladen důraz na procesní lhůty, které v systému omezování osobní svobody představují stěžejní instrument k eliminaci neoprávněných zásahů do integrity jednotlivce.

V praktické části jsou teoretické poznatky prověřeny na konkrétních příkladech z policejní praxe. Tento postup pomáhá zjistit, zda stanovené předpoklady odpovídají realitě. Celkový text tak usiluje o ucelený pohled na mechanismy, jimiž stát legitimně zasahuje do práv jednotlivce – jeho svobody pohybu a rozhodování.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

Hlavním cílem práce je analyzovat problematiku týkající se trestněprávní a administrativněprávní možnosti omezení osobní svobody a zjistit kvalifikační znaky určující rozdíl mezi omezením osobní svobody dle trestního řádu a dle zákona o Policii ČR.

Vedlejším cílem práce je demonstrovat na základě kazuistiky, jak v praxi dochází k omezování osobní svobody a zjistit fenomenologii institutů omezení osobní svobody se zaměřením na území Policie ČR na Praze IV.

K dosažení stanovených cílů byly formulovány následující výzkumné otázky:

1. Jaké jsou klíčové rozdíly v procesních lhůtách a zárukách mezi zadržením podle trestního řízení a zajištěním podle ZPČR?
2. Jaké faktory nejčastěji podmiňují volbu konkrétního institutu omezení svobody v podmínkách ÚO Praha IV?
3. Odpovídá aplikační praxe v analyzovaných kazuistikách aktuálním požadavkům judikatury na proporcionalitu zásahu?

Zvolená metodika práce odpovídá jejímu víceoborovému zaměření, kdy se prolínají aspekty práva trestního, správního a ústavního. V teoretické části je využita metoda analýzy a syntézy odborné literatury, právních předpisů a relevantní judikatury Ústavního soudu a Nejvyššího správního soudu. V rámci této části dochází k ujasnění klíčových pojmů a k analýze legislativních požadavků, které musí být naplněny při realizaci jednotlivých forem omezení svobody. Komparativní metoda je uplatněna při srovnávání procesních režimů podle TrŘ a ZPČR, což umožňuje vymezení rozdílů v postavení dotčené osoby a povinnostech zasahujícího orgánu.

Praktická část práce je založena na kvalitativním výzkumu formou kazuistik. Objektem zkoumání jsou tři vybrané případy z vlastní policejní praxe autora, realizované v rámci ÚO Praha IV. Výběr těchto případů byl proveden tak, aby reprezentoval typické situace, s nimiž se policista v daném obvodu setkává: zajištění osoby podle ZPČR, zadržení podezřelé osoby podle TrŘ a realizace příkazu dodání do výkonu trestu odnětí svobody (dále jen „VTOS“).

Data pro kazuistiku byla čerpána z úředních záznamů, spisového materiálu a vlastních zkušenostech na daných úkonech, přičemž veškeré údaje byly striktně anonymizovány v souladu s ochranou osobních údajů a vnitřními předpisy Policie ČR. Při vyhodnocování kazuistik je aplikována metoda fenomenologického popisu, která se zaměřuje na prožívanou realitu a konkrétní okolnosti rozhodovacího procesu policisty. Interpretace výsledků probíhá skrze optiku judikатурních požadavků na proporcionalitu, kdy je u každého případu posuzována vhodnost, potřebnost a závažnost zásahu v poměru k sledovanému účelu. Získané poznatky jsou v závěru syntetizovány do doporučení pro aplikační praxi.

2 Vymezení základních pojmů

Osobní svoboda

Osobní svoboda je základní lidské právo na fyzickou autonomii a volnost pohybu, které garantuje ochranu jednotlivce před neoprávněnými a svévolnými zásahy ze strany veřejné moci. Má povahu tzv. negativního statusu, přičemž k jejímu legálnímu omezení smí dojít výhradně v případech a způsobem, který výslovně stanoví zákon při dodržení zásady proporcionality.⁴

Omezení osobní svobody

Omezení osobní svobody představuje jeden z nejcitelnějších zásahů do individuálních práv jednotlivce, která je Policie ČR oprávněna realizovat výhradně za účelem ochrany vnitřního pořádku a bezpečnosti státu. Mezi konkrétní formy tohoto institutu, upravené ZPČR a dalšími právními předpisy, se řadí zejména zajištění, předvedení, zadržení, zatčení či VTOS.⁵

Zadržení

Zadržení představuje procesní zajišťovací institut, který spočívá v krátkodobém omezení osobní svobody obviněného, osoby podezřelé ze spáchání trestného činu (dále jen „TČ“) nebo osoby přistižené přímo při jeho páčání. Hlavním účelem tohoto opatření je prozatímní fyzické zajištění osoby pro potřeby trestního řízení a přezkoumání důvodů pro případné uvalení vazby, přičemž maximální délka trvání nesmí dle zákona překročit 48 hodin.⁶

⁴ BARTOŇ, M., J. KRATOCHVÍL, M. KOPA, M. TOMOSZEK a J. JIRÁSEK. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016. s. 75.

⁵ MATES, P. a kol. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023, s. 77.

⁶ ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád: komentář. I, § 1-156*. 7. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. s. 969.

Zajištění osoby

Zajištění osoby představuje krátkodobé administrativněprávní omezení osobní svobody realizované Policií ČR za účelem ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti. Tento institut má primárně pořádkový charakter a směřuje k zamezení protiprávního jednání nebo k nezbytnému zajištění důkazních prostředků pro další zákonný postup.⁷

Zatčení

Zatčení představuje intenzivní procesní zásah do osobní svobody jednotlivce v rámci trestního řízení, jehož zákonná úprava je zakotvena v § 69 TrŘ. Jedná se o subsidiární opatření realizované na základě soudního příkazu k zatčení, ke kterému se přistupuje za účelem zajištění přítomnosti obviněného u procesního úkonu, pokud jeho účast nelze zajistit mírnějšími prostředky.⁸

Vazba

Vazba představuje nejintenzivnější procesní zásah do osobní svobody obviněného v rámci trestního řízení, jehož účelem není potrestání osoby, nýbrž zajištění řádného průběhu procesu a zamezení maření spravedlnosti. Její aplikace je přípustná pouze za striktně vymezených zákonných podmínek při důsledném respektování zásady proporcionality.⁹

Výkon trestu odnětí svobody

VTOS představuje v rámci trestněprávního systému nejintenzivnější formu zásahu státní moci do osobní svobody jednotlivce na základě pravomocného rozhodnutí soudu. Na rozdíl od zajišťovacích institutů se jedná o omezení dlouhodobé a systematické, které plní funkci represivní, preventivní a resocializační.¹⁰

⁷ VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014. s. 103.

⁸ JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha: Leges, 2018. s. 308.

⁹ JELÍNEK, J. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou: a předpisy související*. 24. aktualiz. vyd. Praha: LINDE, 2006. s. 452.

¹⁰ *Trestní předpisy: trestní zákoník, trestní řád, zákon o obětech trestných činů, zákon o soudnictví ve věcech mládeže, zákon o výkonu trestu odnětí svobody, zákon o výkonu vazby*. Ostrava: Sagit, 2019. s. 330–331.

Kazuistika

Kazuistika představuje metodu detailního popisu a rozboru konkrétního individuálního případu, která v odborné praxi slouží k demonstraci aplikace teoretických poznatků na reálné situace. Vyznačuje se především důrazem na specifické okolnosti a instruktivní charakter zkoumaného jevu.¹¹

Fenomenologie

Fenomenologie je vědecký a filozofický přístup zaměřený na zkoumání podstaty jevů a způsobů, jakými se tyto jevy vyjevují v lidském vědomí a sociální realitě. Tento směr usiluje o popis struktur prožívané skutečnosti bez vnějších apriorních předpokladů.¹²

¹¹ Kazuistika. *NZIP.cz: Národní zdravotnický informační portál* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR, 2026 [cit. 2026-06-5]. Dostupné z WWW: <www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/1637>.

¹² Fenomenologie. *Sociologická encyklopedie* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2024 [cit. 2026-06-5]. Dostupné z WWW: <encyklopedie.soc.cas.cz/w/Fenomenologie>.

3 Osobní svoboda

Osobní svoboda představuje v systému základních práv jeden z nejvýznamnějších pilířů, na němž je vystavěna koncepce moderního právního státu. Její podstata nespočívá pouze ve fyzické volnosti pohybu, nýbrž v širším pojetí autonomie jedince a jeho ochraně před neoprávněnými zásahy ze strany veřejné moci. V českém právním řádu je tento institut primárně ukotven v článku 8 Listiny, jenž deklaruje jeho nedotknutelnost a stanoví, že nikdo nesmí být zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Tato ústavní norma koresponduje s mezinárodními standardy, zejména s článkem 5 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, který definuje taxativní výčet situací, za nichž je omezení svobody přípustné.

Z teoretického hlediska je na osobní svobodu nahlíženo jako na právo s negativním statusem. Státu je uložena povinnost zdržet se jakýchkoliv svévolných zásahů do integrity jednotlivce, pokud k tomu neexistuje zákonný podklad. Současně se však prosazuje i pozitivní rozměr tohoto práva, kdy jsou státní orgány povinny aktivně vytvářet mechanismy k ochraně osob před zásahy ze strany třetích subjektů.¹³ V podmínkách ČR je osobní svoboda chápána v souladu s čl. 2 odst. 3 Listiny, podle něhož je každému dovoleno vše, co není zákonem výslovně zakázáno, zatímco státní moc může zasahovat výhradně v případech a mezích a způsobem který stanoví zákon.

Osobní svoboda není právem absolutním, nýbrž relativním. Na rozdíl od zákazu mučení či nelidského zacházení, od nichž se nelze odchýlit za žádných okolností, může být svoboda pohybu omezena v zájmu ochrany jiných hodnot, jako je bezpečnost státu, veřejný pořádek nebo ochrana práv druhých. Každý takový zásah musí vyhovět testu proporcionality. Je nezbytné, aby zvolené opatření bylo vhodné k dosažení sledovaného cíle, bylo v dané situaci nejmírnějším možným prostředkem a aby újma způsobená jednotlivci nebyla v nepoměru k veřejnému přínosu zásahu.¹⁴

V mezinárodním kontextu je kladen důraz na prevenci zneužití moci, což reflektují standardy Evropského výboru pro zabránění mučení. Tento orgán definuje tři

¹³ HOFMANNOVÁ, H., K. ŘEPA a L. OTÝPKOVÁ. *Lidská práva za mřížemi: ústavněprávní aspekty omezování osobní svobody*. Praha: Auditorium, 2021. s. 41–42.

¹⁴ HOLLÄNDER, P. *Filosofie práva*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. s. 208.

základní pilíře ochrany osoby bezprostředně po jejím zajištění: právo informovat o svém stavu třetí osobu, právo zvolit si obhájce, nebo mu bude přidělen a právo na lékařské ošetření.¹⁵ Tyto záruky jsou považovány za klíčové nástroje eliminace rizika špatného zacházení v počátečních fázích omezení svobody, kdy se osoba nachází v nejzranitelnějším postavení. Judikatura Evropského soudu pro lidská práva v této souvislosti zdůrazňuje, že jakákoliv forma preventivního omezení svobody musí být podrobena přísnému soudnímu přezkumu.

Specifickou otázkou zůstává rozlišení mezi omezením svobody v rámci trestního řízení a v režimu práva policejního. Zatímco trestněprávní instituty směřují k zajištění účelu trestního řízení, administrativněprávní zajištění osoby plní primárně funkci preventivní a pořádkovou. Hranice mezi těmito režimy bývá v aplikační praxi často nejasná. Významný posun v této oblasti přinesl rozsudek Velkého senátu ve věci S., V. a A. proti Dánsku, který připustil, že preventivní zadržení může být za určitých podmínek založeno na článku 5 odst. 1 písm. c) Evropské úmluvy o ochraně lidských práv, a to i bez přímé vazby na konkrétní již spáchaný TČ.¹⁶

Teoretická východiska osobní svobody tak tvoří nezbytný rámec pro pochopení konkrétních institutů, které budou podrobněji rozebrány v následujících kapitolách. Bez precizního vymezení ústavních limitů a mezinárodních standardů by nebylo možné objektivně posoudit zákonnost postupů realizovaných v podmínkách ÚO Praha IV, kde se střetává abstraktní právní norma s dynamickou realitou policejní praxe. Právě v těchto situacích se ukazuje nezbytnost důsledného dodržování procesních lhůt a záruk, které tvoří bariéru proti potenciální svévoli státních orgánů.

¹⁵ MORGAN, R. a M. D. EVANS. *The CPT's Standards on Police and Pre-trial Custody*. Geneva: Association for the Prevention of Torture, 2001. s. 13–16.

¹⁶ LACH, A. Preventive arrest in criminal procedure and police law in light of Article 5 of the ECHR. *Revista Brasileira de Direito Processual Penal*. 2021, roč. 7, č. 3, s. 1608–1610.

4 Jednotlivá omezení osobní svobody a jejich podmínky

Mezi hlavní úkoly Policie ČR patří ochrana vnitřního pořádku a vnitrostátní bezpečnosti ČR. K dosažení těchto zákonem stanovených cílů je Policie ČR oprávněna zasahovat do individuálních práv a svobod jednotlivců, přičemž omezení osobní svobody představuje jeden z nejcitelnějších zásahů. Mezi konkrétní formy těchto institutů, které upravuje ZPČR a další právní předpisy, se řadí zejména zajištění, předvedení, umístění do policejní cely, zatčení, zadržení, vazba a VTOS.¹⁷

4.1 Výzva a poučení osoby, přiměřenost postupu

Než dojde k jakémukoliv zákroku nebo úkonu, který směřuje k omezení osobní svobody, je policista povinen osobu, vůči níž zákrok směřuje, vyzvat a poučit. Tato zákonná povinnost má zajistit transparentnost postupu a poskytnout dotčené osobě možnost dobrovolně uposlechnout příkazu, čímž lze často předejít nutnosti použití intenzivnějšího zásahu nebo donucovacích prostředků. Před samotnou výzvou musí být zřejmé, že ji činí příslušník Policie ČR. Policista je proto povinen prokázat svou příslušnost k Policii ČR, a to buď služebním stejnokrojem, služebním průkazem nebo odznakem služby kriminální policie. Pokud okolnosti zákroku neumožňují okamžité prokázání příslušnosti, musí tak policista učinit ihned, jakmile to situace dovolí.¹⁸

Obsahem výzvy je požadavek, aby osoba upustila od protiprávního jednání nebo splnila konkrétní zákonnou povinnost. Povinnost poučit osobu o jejích právech a povinnostech není závislá na intenzitě prováděného úkonu a policista ji realizuje i v případech, kdy nedochází k přímému donucení. Rozsah poučení se však odvíjí od závažnosti zásahu do práv jednotlivce. V situacích vyžadujících okamžitý zákrok, který nesnese odkladu, může být poučení provedeno dodatečně, neboť ochrana zákonem chráněných hodnot má v daný moment prioritu. V praxi se nejčastěji využívá ústní forma poučení, zákon však nevylučuje ani formu písemnou, přičemž konkrétní způsob je nutné posuzovat individuálně podle okolností případu.¹⁹

Zásadní mezí veškeré policejní činnosti je princip přiměřenosti (proporcionality). Policie ČR jako instituce chránící základní lidská práva musí dbát na to, aby do nich zasahovala pouze v nezbytné míře a v souladu se zákonem. Zásah do práv a svobod nesmí

¹⁷ MATES, P., A. SLABÝ, J. ŠKODA, R. ŠMERDA a F. VAVERA. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. s. 77.

¹⁸ Tamtéž s. 77.

¹⁹ ŠKODA, J., F. VAVERA a R. ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 79.

být rozsáhlejší, než je nezbytné pro odstranění hrozícího nebezpečí nebo dosažení legitimního cíle. Policista je povinen při volbě konkrétního postupu přihlížet ke společenské škodlivosti jednání a dbát na to, aby jeho jednáním nevznikla osobě bezdůvodná újma.

Při posuzování vhodnosti zvoleného opatření musí policista zvažovat, zda provedení úkonu, nebo naopak jeho neprovedení, nepovede k neodůvodněnému zásahu do práv jednotlivců. Každé opatření musí odpovídat naléhavé společenské potřebě. Tato pravidla se vztahují nejen na osobu, proti které úkon směřuje, ale i na nezúčastněné osoby, které by mohly být postupem Policie ČR dotčeny. Cílem je minimalizace zásahu při současném zachování efektivity policejního postupu.²⁰

4.2 Zajištění osoby

Zajištění osoby představuje institut upravený v ZPČR, který umožňuje krátkodobé omezení osobní svobody v situacích, kdy osoba není omezena na svobodě podle jiného právního předpisu, například v rámci trestního řízení. Na rozdíl od zadržení, které má procesní charakter v rámci trestního práva a slouží k zajištění přítomnosti obviněného, plní zajištění převážně funkci pořádkovou a preventivní. Jeho hlavním účelem je ochrana veřejného pořádku, bezpečnosti, případně vytvoření podmínek pro další procesní postupy, jako je například přestupkové řízení.²¹

Zákonné důvody, kdy je policista oprávněn osobu zajistit, jsou taxativně vymezeny v § 26 odst. 1 ZPČR:

„Policista je oprávněn zajistit osobu, která

a) svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život, život nebo zdraví jiných osob anebo majetek,

b) v budově útvaru policie úmyslně znečišťuje nebo poškozuje majetek anebo slovně uráží policistu nebo jinou osobu,

c) má být předvedena podle jiného právního předpisu,

²⁰ MATES, P., A. SLABÝ, J. ŠKODA, R. ŠMERDA a F. VAVERA. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. s. 77.

²¹ ŠTEINBACH, M., R. ŠLESINGER, M. ZIMMERMANN, M. BÍLEK a K. HLAVÁČOVÁ. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 33–34.

d) utekla z výkonu trestu odnětí svobody, z výkonu ochranného léčení, ústavní výchovy, předběžného opatření nebo ochranné výchovy anebo ze zabezpečovací detence,

e) při předvedení kladla odpor nebo se pokusila o útěk,

f) byla přistižena při jednání, které má znaky přestupku, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci,

g) není trestně odpovědná a byla přistižena při jednání, které má znaky trestného činu, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci,

h) je nezletilá, je-li to nezbytné pro její navrácení do rodičovské nebo jiné obdobné péče jejímu zákonnému zástupci, nebo

**i) byla dopadena na základě pronásledování podle § 92 prováděném příslušníkem zahraničního bezpečnostního sboru.“*

Doba zajištění osoby nesmí přesáhnout 24 hodin od okamžiku omezení osobní svobody. Výjimku tvoří zajištění podle písmene i), kde lhůta činí maximálně 6 hodin, přičemž se do ní nezapočítává doba mezi půlnocí a devátou hodinou ranní. Pokud pominou důvody zajištění, musí být osoba neprodleně propuštěna, nestanoví-li zákon jinak. Policista je povinen průběžně zkoumat, zda důvody pro omezení svobody stále trvají.²²

Podle písmene a) je prvním důvodem k zajištění jednání osoby, kterým ohrožuje život, zdraví nebo majetek. Pokud osoba naplňuje skutkovou podstatu TČ, měla by být zadržena podle TrŘ. Zajištění se využije, pokud je zájem chráněný zákonem bezprostředně ohrožován – například u osoby pod vlivem alkoholu či návykových látek, která ohrožuje sebe či okolí.²³ Ustanovení v písmenu b) specifikuje případy v prostorách policejních útvarů, kde ochrana zahrnuje nejen majetek, ale i důstojnost policistů a jiných

²² MATES, P., A. SLABÝ, J. ŠKODA, R. ŠMERDA a F. VAVERA. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. s. 123-127.

²³ HYBNEROVÁ, M. a K. HLAVÁČOVÁ. *Ochrana základních lidských práv při omezování osobní svobody policií*. Praha, 2022. s. 72–75.

osob před slovními útoky.²⁴ Písmeno c) pak umožňuje zajištění osoby, kterou je Policie ČR povinna předvést na žádost jiného orgánu, například soudu či správního orgánu.²⁵

Ustanovení v písmenu d) se týká osob na útěku z VTOS nebo jiných ústavních zařízení. Tyto osoby porušily řád zařízení a jejich navrácení je v zájmu společnosti, neboť mohou být svému okolí nebezpečné.²⁶ Písmeno e) dává pravomoc zajistit osobu, která se brání předvedení. Odporem se rozumí jak aktivní odpor (fyzické útoky), tak pasivní odpor (nespolupráce, odmítání pohybu).²⁷ Pod písmenem f) dochází k zajištění při přestupku, pokud existuje obava z pokračování v jednání nebo maření objasňování věci.²⁸

K písmenu g) se hovoří o osobách, jejichž právní odpovědnost je vyloučena, typicky u dětí mladších 15 let nebo osob nepřičetných. V písmenu h) se jedná o nezletilé osoby (do 18 let) za účelem jejich navrácení do péče. Pokud si zákonný zástupce dítě nevyzvedne, spolupracuje Policie ČR s orgánem sociálně-právní ochrany dětí.²⁹

Specifickou kategorií představuje zajištění cizince podle § 27 ZPČR. Tento institut slouží k realizaci kroků vedoucích k ukončení pobytu na území ČR nebo k zahájení řízení o správním vyhoštění. Cizince lze zajistit, pokud se dopustil jednání, pro které lze pobyt ukončit, pokud již bylo zahájeno řízení o vyhoštění a existuje důvod pro zajištění, nebo pokud existuje důvodné podezření na neoprávněný vstup či pobyt. Celková doba zajištění cizince nesmí přesáhnout 48 hodin.³⁰

O každém zajištění musí policista sepsat úřední záznam, který obsahuje přesný čas omezení svobody, důvody úkonu a údaje o poučení. Zajištěná osoba má právo na právní pomoc a na vyzvolnění blízké osoby nebo advokáta.³¹

²⁴ ŠKODA, J., F. VAVERA a R. ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 121.

²⁵ MATES, P., A. SLABÝ, J. ŠKODA, R. ŠMERDA a F. VAVERA. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. s. 123.

²⁶ Tamtéž, s. 129-130.

²⁷ ŠKODA, J., F. VAVERA a R. ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 128-129.

²⁸ MATES, P., A. SLABÝ, J. ŠKODA, R. ŠMERDA a F. VAVERA. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. s. 130.

²⁹ Tamtéž, s. 131.

³⁰ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář* [online]. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014 [cit. 2026-06-05]. Beck-online. Dostupné také z WWW: <app.beck-online.cz/bo/document-view.seam.>.

³¹ ŠTEINBACH, M., R. ŠLESINGER, M. ZIMMERMANN, M. BÍLEK a K. HLAVÁČOVÁ. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. s. 33-34.

4.3 Předvedení a prokázání totožnosti

Předvedení je v systému policejních oprávnění chápáno jako jeden z klíčových prostředků omezení osobní svobody, který má primárně zajišťovací charakter. Jeho podstata nespočívá v sankcionování osoby, nýbrž v umožnění provedení konkrétních úkonů, které nelze uskutečnit jiným způsobem, zejména z důvodu pasivity dotčené osoby nebo objektivní nemožnosti provést daný úkon přímo na místě. Tento institut se využívá k objasňování protiprávního jednání, zjišťování totožnosti nebo k zajištění účasti osoby na úkonech v rámci trestního či správního řízení. Specifické využití nachází předvedení také v situacích, kdy je nezbytné zajistit bezpečnost chráněných objektů, prostor či osob.³²

Při aplikaci předvedení musí být striktně dodržována zásada přiměřenosti, která prostupuje celou činností Policie ČR, která je oprávněna k tomuto zásahu přistoupit pouze v případech, kdy sledovaného účelu nelze dosáhnout mírnějšími prostředky. Předvedení tedy představuje řešení typu *ultima ratio*, nikoli standardní procesní postup. V kontextu výzkumných otázek práce je nezbytné vnímat předvedení jako relativně krátkodobý a účelově omezený zásah do osobní svobody, jehož cílem je zajistit efektivní výkon policejních pravomocí při současném respektování základních práv jednotlivce.³³

4.3.1 Podání vysvětlení

Podání vysvětlení představuje základní procesní institut, jehož prostřednictvím Policie ČR shromažďuje informace nezbytné pro plnění svých úkolů, zejména v oblasti odhalování TČ a přestupků. Tento nástroj umožňuje Policii ČR operativně získávat poznatky ještě před formálním zahájením trestního řízení, čímž dochází k potvrzení nebo vyvrácení existujících podezření. Informační zdroje pro tento úkon mohou být různorodé, od oficiálních oznámení až po poznatky z médií či od jiných orgánů veřejné moci.³⁴

Úkon lze provést buď bezprostředně na místě, nebo na jiném určeném pracovišti Policie ČR. Policista disponuje oprávněním stanovit čas a místo dostavení se k podání vysvětlení, přičemž v naléhavých případech může vyžadovat součinnost bez zbytečného odkladu. Osoba má zákonnou povinnost této výzvě vyhovět. Přestože zákon detailně nestanovuje procesní pravidla pro každou situaci, rozhodnutí o využití tohoto institutu

³² HYBNEROVÁ, M. a K. HLAVÁČOVÁ. *Ochrana základních lidských práv při omezování osobní svobody policií*. Praha, 2022. s. 72–75.

³³ Tamtéž, s. 82.

³⁴ MATES, P., A. SLABÝ, J. ŠKODA, R. ŠMERDA a F. VAVERA. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. s. 264.

závisí na posouzení policisty, zda jsou splněny zákonné podmínky a zda vysvětlení směřuje k objasnění skutečností významných pro plnění úkolů policie.³⁵

Z hlediska intenzity zásahu do práv jednotlivce podání vysvětlení zpravidla nepředstavuje tak zásadní omezení jako jiné instituty, přesto je nutné respektovat právo na právní pomoc. Ačkoliv policie nemá povinnost přítomnost právního zástupce aktivně zajišťovat, musí jeho účast umožnit, pokud o ni osoba požádá. O celém průběhu úkonu se povinně pořizuje úřední záznam, který slouží jako podklad pro další postup orgánů veřejné moci.³⁶

4.3.2 Prokázání totožnosti

Prokázání totožnosti je jedním z nejčastěji využívaných institutů policejní činnosti, který slouží k identifikaci osob pro účely plnění zákonných úkolů. Právní rámec tohoto oprávnění je vymezen v § 63 ZPČR. Smyslem úpravy je umožnit Policii ČR efektivně reagovat na situace spojené s ochranou veřejného pořádku, předcházením trestné činnosti a jejím objasňováním, přičemž musí být vždy zachována proporcionalita zásahu.

Zákon stanovuje taxativní výčet situací, kdy je policista oprávněn vyzvat osobu k prokázání totožnosti. Mezi tyto případy patří zejména situace, kdy je osoba podezřelá ze spáchání TČ nebo přestupku, zdržuje se v blízkosti chráněných objektů, odpovídá popisu hledané osoby, nebo se nachází v blízkosti místa, kde došlo k mimořádné události. Povinnost identifikace se vztahuje i na oznamovatele podezření z protiprávního jednání nebo na osoby, které mají u sebe zbraň na veřejně přístupném místě, existuje-li důvodné podezření z jejího zneužití³⁷

Standardním způsobem prokázání totožnosti je předložení identifikačního dokladu. Pokud osoba doklad nepředloží nebo totožnost nelze ověřit běžným způsobem, je Policie ČR oprávněna využít další prostředky, včetně prověření v evidencích. V krajním případě může dojít k provedení identifikačních úkonů, jako je snímání otisků prstů, měření tělesných znaků či odběr biologických vzorků. Tyto úkony musí být prováděny šetrně a v souladu se zásadou proporcionality. Pokud osoba odmítne součinnost nebo ji nelze identifikovat na místě, je policista oprávněn osobu

³⁵ Tamtéž, s. 264.

³⁶ Tamtéž, s. 267.

³⁷ MATES, P., A. SLABÝ, J. ŠKODA, R. ŠMERDA a F. VAVERA. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. s. 272.

předvést. Doba omezení osobní svobody v souvislosti se zjišťováním totožnosti nesmí přesáhnout nezbytně nutnou dobu, maximálně však 24 hodin od okamžiku předvedení. Po uplynutí této lhůty musí být osoba propuštěna, pokud nejsou dány důvody pro jiný zákonný postup.³⁸

4.4 Zadržení

Zadržení představuje v rámci českého trestního procesu jeden z nejvýraznějších zajišťovacích institutů, jehož primárním účelem je krátkodobé omezení osobní svobody osoby podezřelé ze spáchání TČ. Podstata tohoto úkonu spočívá v jeho dočasnosti a procesní funkci, kdy slouží k zajištění přítomnosti osoby pro účely dalšího postupu v trestním řízení, typicky v situacích, které vyžadují bezprostřední reakci na vzniklé podezření.³⁹ Právní úprava obsažená v trestním řízení, vymezuje v ustanovení § 76 přesný rámec, za jakých okolností lze k tomuto invazivnímu zásahu přistoupit ještě před samotným zahájením trestního stíhání.⁴⁰ Zadržení tak vytváří nezbytný časový prostor pro orgány činné v trestním řízení (dále jen „OČTŘ“) k prověření důvodnosti podezření, zjištění totožnosti a zajištění důkazních prostředků, které by mohly být v případě ponechání osoby na svobodě zmařeny či podstatně ztíženy.⁴¹

Klíčovým aspektem institutu podle § 76 TrŘ je procesní postavení dotčené osoby, která je v této fázi označována jako podezřelá. Na rozdíl od zadržení obviněného podle § 75 TrŘ, kde již bylo vydáno usnesení o zahájení trestního stíhání, se u podezřelé osoby jedná o stadium před procesním aktem obvinění.⁴² K zadržení podezřelé osoby lze přistoupit pouze při kumulativním splnění zákonných podmínek, mezi něž patří existence důvodného podezření ze spáchání TČ a současná přítomnost některého z vazebních důvodů definovaných v § 67 TrŘ.⁴³ Z judikatury Ústavního soudu vyplývá, že výklad těchto konkrétních skutečností odůvodňujících obavu z útěku, ovlivňování svědků nebo

³⁸ Tamtéž, s. 279.

³⁹ DRAŠTÍK, A. a J. FENYK. *Trestní řád: komentář. I. díl, (§ 1 až 179h)*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 609–615.

⁴⁰ BRUCKNEROVÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní: obecná část*. Brno: Masarykova univerzita, 2022. s. 192.

⁴¹ DRAŠTÍK, A. a J. FENYK. *Trestní řád: komentář. I. díl, (§ 1 až 179h)*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 609–615.

⁴² BRUCKNEROVÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní: obecná část*. Brno: Masarykova univerzita, 2022. s. 192.

⁴³ DRAŠTÍK, A. a J. FENYK. *Trestní řád: komentář. I. díl, (§ 1 až 179h)*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 609–615.

pokračování v trestné činnosti musí být vždy individuálně posuzován s ohledem na specifika daného případu.⁴⁴

Procesní postup při zadržení je striktně determinován rolí státního zástupce, který vykonává dozor nad zákonností v přípravném řízení. Policejní orgán (dále jen „PO“) je standardně povinen si k zadržení podezřelé osoby vyžádat předchozí souhlas státního zástupce.⁴⁵ Zákon však reflektuje dynamiku policejní práce a v naléhavých případech, kdy věc nesnese odkladu a souhlasu nelze předem dosáhnout, umožňuje zadržení i bez tohoto souhlasu. Jedná se zejména o situace, kdy je osoba přistižena přímo při spáchání trestného činu nebo je zastížena na útěku.⁴⁶ V takových případech je PO povinen zadržení bezodkladně ohlásit státnímu zástupci a předat mu opis protokolu, který musí obsahovat přesný čas zadržení a konkrétní odůvodnění postupu, čímž je zajištěna okamžitá kontrola zákonnosti úkonu.⁴⁷

Okamžikem faktického omezení osobní svobody začíná běžet striktní časový rámec, který představuje jednu z hlavních ústavněprávních záruk proti svévoli státní moci. Podle § 76 odst. 3 TrŘ musí PO během 48 hodin od zadržení osobu propustit na svobodu, nebo ji s návrhem na vzetí do vazby předat prostřednictvím státního zástupce soudu.⁴⁸ Tato lhůta je absolutní a zahrnuje veškeré úkony nezbytné pro rozhodnutí o dalším procesním osudu zadrženého, včetně času potřebného k případnému podání návrhu na vazbu. Lhůta se počítá od okamžiku faktického omezení svobody, a to i v případech, kdy byla osoba převzata od jiného subjektu, například od občana, který provedl tzv. občanské zadržení podle § 76 odst. 2 TrŘ.⁴⁹ Pokud není osoba v této lhůtě předána soudu nebo propuštěna, musí být bez dalšího propuštěna na svobodu, což podtrhuje význam lhůty jako bariéry proti nepřiměřenému zásahu.⁵⁰

V průběhu této 48hodinové lhůty je PO povinen provést výslech zadržené osoby, shromáždit klíčové důkazní materiály a sepsat protokol o zadržení, který obsahuje přesný

⁴⁴ ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2021, sp. zn. III. ÚS 2772/20. In: NALUS: *Databáze rozhodnutí Ústavního soudu* [online]. 2021 [cit. 2026-06-16]. Dostupné z WWW: <nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx.>.

⁴⁵ BRUCKNEROVÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní: obecná část*. Brno: Masarykova univerzita, 2022. s. 192.

⁴⁶ DRAŠTÍK, A. a J. FENYK. *Trestní řád: komentář. I. díl, (§ 1 až 179h)*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 609–615.

⁴⁷ Tamtéž, s. 618–622.

⁴⁸ KALVODOVÁ, V., M. HRUŠÁKOVÁ et al. *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. s. 24.

⁴⁹ DRAŠTÍK, A. a J. FENYK. *Trestní řád: komentář. I. díl, (§ 1 až 179h)*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 610–615.

⁵⁰ Tamtéž, s. 611–615.

čas a místo úkonu i jeho odůvodnění. Pokud se v této fázi nepodaří prokázat důvodnost podezření nebo pokud odpadnou vazební důvody (např. pomocí kamerových záznamů či výslechu svědků), musí být osoba bez zbytečného odkladu propuštěna na svobodu. Jakékoliv účelové prodlužování omezení svobody nad nezbytně nutnou míru, byť v rámci zákonného limitu, by byla klasifikována jako protiprávní jednání zasahující do ústavně zaručených práv. Tato povinnost pozorného posuzování zákonných podmínek leží primárně na OČTŘ, které musí reflektovat princip proporcionality zásahu.

Zadržené osobě náleží od počátku úkonu specifická procesní práva, která směřují k ochraně její obhajoby. Mezi nejdůležitější patří právo zvolit si obhájce, komunikovat s ním bez přítomnosti třetích osob a požadovat jeho účast při výslechu, pokud je obhájce ve stanovené lhůtě dosažitelný.⁵¹ PO má povinnost osobu o těchto právech srozumitelně poučit a reálně umožnit jejich uplatnění již v době omezení osobní svobody. Tato úprava zajišťuje, aby podezřelá osoba disponovala obdobnými zárukami jako osoba obviněná, což vyvažuje intenzitu zásahu do její osobní integrity.⁵² Absence řádného poučení nebo znemožnění kontaktu s právním zástupcem by mohlo vést k procesní nepoužitelnosti získaných informací a k porušení práva na spravedlivý proces.

Teoretické vymezení lhůt a procesních podmínek zadržení má zásadní dopad na taktiku policejního zákroku a odlišuje tento institut od administrativně právního zajištění podle ZPČR. Zatímco zajištění osoby směřuje primárně k plnění úkolů v oblasti veřejného pořádku a bezpečnosti s lhůtou zpravidla do 24 hodin, zadržení podle TrŘ je od počátku úkonem s procesním charakterem směřujícím k trestnímu stíhání.⁵³ Existence dvou odlišných právních režimů klade na policisty v terénu k rychlému a přesnému určení právní kvalifikace jednání, neboť zadržení se pohybuje v prostředí, kde následek způsobený jednáním osoby vykazuje vyšší míru společenské škodlivosti.⁵⁴ Volba mezi režimem TrŘ a ZPČR tak není pouze formální, ale určuje celou strategii dokazování a rozsah procesních záruk.

⁵¹ ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád: komentář. I, § 1–156*. 7. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 970–975.

⁵² DRAŠTÍK, A. a J. FENYK. *Trestní řád: komentář. I. díl, (§ 1 až 179h)*. Praha: Wolters Kluwer, 2017, s. 618–622.

⁵³ ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád: komentář. I, § 1–156*. 7. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 969–981.

⁵⁴ KALVODOVÁ, V., M. HRUŠÁKOVÁ et al. *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. Brno: Masarykova univerzita, 2015, s. 24.

Specifikem zadržení je i jeho vazba na tzv. zkrácené přípravné řízení podle § 179e TrŘ. Tento institut je koncipován pro řešení skutkově jednodušších a důkazně jasných věcí, kde je cílem odevzdat zadrženou osobu soudu v co nejkratší době.⁵⁵ I v tomto režimu však platí nepřekročitelná 48hodinová lhůta, během které musí být provedeny všechny relevantní úkony, včetně sdělení podezření, vypracování protokolu o zadržení, výslech podezřelého a předání státnímu zástupci stručnou zprávu o výsledku zkráceného přípravného řízení, kdy státní zástupce musí v rámci této 48lhůty předat samosoudci návrh na potrestání, pokud nebude podezřelý propuštěn. Pro policisty to znamená nutnost precizní dokumentace hned od počátku omezení svobody, neboť každá minuta prodlení v administrativním postupu může v konečném důsledku vést k nutnosti propuštění podezřelého bez ohledu na závažnost jeho jednání.⁵⁶

V podmínkách ÚO Praha IV je role státního zástupce vnímána jako klíčový prvek validace zákonnosti postupu policistů. Státní zástupce po obdržení opisu protokolu o zadržení vyhodnocuje, zda byly naplněny zákonné důvody a zda je postup PO proporcionální vzhledem k intenzitě zásahu.⁵⁷ Tento dozor je zásadní zejména v situacích, kdy je nutné rozhodnout o umístění osoby do policejní cely a následném podání návrhu na vazbu. V analyzovaných kazuistikách se potvrzuje, že právě úzká součinnost se státním zástupcem zajišťuje, že omezení svobody odpovídá aktuálním požadavkům judikatury a že nedochází k excesům při využívání zajišťovacích institutů.⁵⁸

Závěrem lze konstatovat, že institut zadržení podle § 76 TrŘ představuje vyvážený nástroj, který umožňuje státu efektivně reagovat na TrČ při zachování vysokého standardu ochrany práv jednotlivce. Striktní 48hodinová lhůta, nutnost existence vazebních důvodů a dozor státního zástupce tvoří bariéru proti svévolnému omezování svobody.²⁴ Rozhodování o zrušení zajištění či dalším trvání omezení svobody v přípravném řízení podléhá přezkumu, přičemž státní zástupce rozhoduje

⁵⁵ DRAŠTÍK, A. a J. FENYK. *Trestní řád: komentář. I. díl, (§ 1 až 179h)*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 610–615.

⁵⁶ ŠÁMAL, P. et al. *Oběti trestných činů, komentář*. 2020. [online]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgbpwk232ge4tsltqojwy33ipe>>.

⁵⁷ ŠÁMAL, P. et al. *Oběti trestných činů, komentář*. 2020. [online]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgbpwk232ge4tsltqojwy33ipe>>.

⁵⁸ DRAŠTÍK, A. a J. FENYK. *Trestní řád: komentář. I. díl, (§ 1 až 179h)*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 610–615.

usnesením, proti kterému je přípustná stížnost.⁵⁹ Tato hierarchie rozhodování a kontrolních mechanismů je nezbytná pro naplnění cílů bakalářské práce a zodpovězení výzkumných otázek týkajících se rozdílů mezi trestněprávními a administrativně právními možnostmi omezení svobody.

4.4.1 Příkaz k zadržení

Zadržení na základě tohoto příkazu představuje krátkodobé omezení osobní svobody, které je spojeno s fyzickým zajištěním podezřelého za účelem doručení usnesení o zahájení trestního stíhání a přezkoumání důvodů vazby. Vydat příkaz k zadržení podezřelého podle § 76a lze pouze tehdy, jsou-li kumulativně splněny čtyři zákonné podmínky: existence osoby podezřelé ze spáchání trestného činu, nemožnost doručení usnesení o zahájení trestního stíhání, nemožnost osobu předvolat, předvést nebo bez odkladu zadržet a současná existence některého z vazebních důvodů podle § 67 TrŘ. O vydání příkazu rozhoduje na návrh státního zástupce soudce, což garantuje vysokou míru ochrany osobní svobody. Samotný příkaz má formu rozhodnutí svého druhu, proti němuž není přípustná stížnost, a adresuje se příslušnému PO, který je povinen po podezřelé osobě pátrat.

PO, který podezřelou osobu na základě příkazu zadržel, je povinen jí neprodleně doručit opis usnesení o zahájení trestního stíhání, vyslechnout ji a s protokolem o výslechu a dalším důkazním materiálem ji předat státnímu zástupci. Státní zástupce po doručení materiálů přezkoumá existenci zákonných podmínek a v případě, že omezení svobody není dostatečně odůvodněno, vydá pokyn k okamžitému propuštění osoby na svobodu.

Zadržení podle § 76a TrŘ může trvat jen nezbytnou dobu, která nesmí překročit 48 hodin od okamžiku faktického omezení svobody. V této lhůtě musí být zadržená osoba odevzdána soudu s návrhem na vazbu, o kterém musí soudce rozhodnout v další 24hodinové lhůtě. Soudce je povinen zadrženou osobu propustit, pokud byla překročena 48hodinová lhůta k odevzdání soudu, nebo pokud nebylo o vazbě rozhodnuto v následné 24hodinové lhůtě. Do celkové doby zadržení se započítává i doba předchozího zajištění podle ZPČR, pokud k němu došlo v souvislosti s daným trestním řízením.⁶⁰

⁵⁹ ŠÁMAL, P. et al. *Oběti trestných činů, komentář*. 2020. [online]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgbpwk232ge4tsltqojwy33ipe>>.

⁶⁰ DRAŠTÍK, A. a J. FENYK. *Trestní řád: komentář. I. díl, (§ 1 až 179h)*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 619-623

4.5 Zatčení

Zatčení představuje jeden z nejintenzivnějších procesních zásahů do osobní svobody jednotlivce v rámci trestního řízení. Tento institut, upravený v § 69 TrŘ, je koncipován jako subsidiární opatření, ke kterému se přistupuje pouze v situacích, kdy nelze přítomnost obviněného u výslechu nebo jiného procesního úkonu zajistit mírnějšími prostředky, jako je předvolání nebo předvedení.⁶¹ Zákonné podmínky pro vydání příkazu k zatčení jsou stanoveny kumulativně. Prvním předpokladem je existence některého z vazebních důvodů podle § 67 TrŘ, tedy důvodná obava z útěku, ovlivňování svědků nebo pokračování v trestné činnosti. Druhou podmínkou je skutečnost, že obviněného nelze předvolat, předvést ani zadržet podle § 75 TrŘ, což typicky nastává, pokud se osoba skrývá, nepobývá v místě trvalého bydliště nebo se záměrně vyhýbá doručování písemností.⁶²

Příkaz k zatčení vydává v přípravném řízení soudce na návrh státního zástupce, zatímco v řízení před soudem jej vydává předseda senátu i bez takového návrhu. Aby byl tento dokument platný a vykonatelný, musí obsahovat přesné údaje k identifikaci obviněného, stručný popis skutku, pro který je stíhán, a konkrétní odůvodnění vazebních důvodů, které vedly k jeho vydání.⁶³ V praxi se často jedná o případy, kdy obviněný nekomunikuje se soudem a nepřebírá si písemnosti, například usnesení o přeměně trestu, a soud nemá jinou možnost, jak osobu zajistit pro potřeby řízení.⁶⁴

V podmínkách ÚO Praha IV dochází k realizaci zatčení nejčastěji v rámci běžného výkonu služby nebo při cílených pátracích akcích. Policista v terénu zjišťuje existenci příkazu k zatčení prostřednictvím lustrace v policejních evidencích např. v informačním systému PATROS, což je pátrací informační systém, který provozuje Policie ČR. Slouží k evidenci, sdílení informací a pátrání po hledaných a pohřešovaných osobách. Pokud je při kontrole totožnosti zjištěno, že je osoba v celostátním pátrání s aktivním příkazem k zatčení, je policista povinen osobu okamžitě omezit na osobní svobodě. Tento moment je z hlediska procesních záruk zcela zásadní, neboť se zde láme délka zákonných lhůt. Zatímco u zadržení podezřelého podle § 76 TrŘ disponují OČTŘ lhůtou 48 hodin pro podání návrhu na vazbu, u zatčení na základě příkazu je tato lhůta pro Policii ČR

⁶¹ JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha: Leges, 2018. s. 308.

⁶² DRAŠTÍK, A. a J. FENYK. *Trestní řád: komentář. I. díl, (§ 1 až 179h)*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 610.

⁶³ JELÍNEK, J. et al. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 24. vyd. Praha: LINDE, 2006. s. 446.

⁶⁴ Usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2023, sp. zn. IV. ÚS 3192/22.

poloviční. PO je povinen zatčenou osobu bez zbytečného odkladu, nejpozději však do 24 hodin od omezení svobody, dodat soudu, který příkaz vydal.⁶⁵

Povinnost dodání k soudu do 24 hodin je striktní a slouží jako ochrana před neoprávněným zadržováním v policejních celách. Pokud není možné osobu dopravit přímo k soudu, který příkaz vydal – například z důvodu velké vzdálenosti nebo nočních hodin – umožňuje zákonná úprava dočasné umístění do policejní cely a následné provedení výslechu prostřednictvím videokonferenčního zařízení.⁶⁶ V případě, že ani tato možnost není proveditelná, musí být obviněný dodán jinému věcně příslušnému soudu. Od okamžiku dodání osoby soudu začíná běžet další čtyřiašedesátihodinová lhůta, ve které musí soudce obviněného vyslechnout a rozhodnout o jeho vzetí do vazby, nebo o jeho propuštění na svobodu.⁶⁷

Zatčení je tedy svou povahou přechodným institutem, jehož hlavním účelem je zajistit přítomnost obviněného pro potřeby trestního řízení, nikoliv jej dlouhodobě omezovat na svobodě. Celý proces vychází ze zásady minimalizace zásahů do základních práv jednotlivce. Pokud soudce v zákonné lhůtě 24 hodin od dodání osoby nerozhodne, musí být obviněný okamžitě propuštěn na svobodu.⁶⁸ Tato dvojité lhůta (24 hodin pro policii na dodání a 24 hodin pro soudce na rozhodnutí) představuje klíčový rozdíl oproti institutu zajištění podle ZPČR nebo zadržení podle TrŘ, kde jsou lhůty a procesní záruky nastaveny odlišně v závislosti na účelu omezení svobody.⁶⁹

4.6 Umístění do policejní cely

Umístění do policejní cely představuje jeden z nejintenzivnějších zásahů do osobní svobody jednotlivce, a proto jej ZPČR definuje jako krajní prostředek. Tento institut lze aplikovat pouze v případech, kdy nelze sledovaného účelu dosáhnout mírnějším opatřením, přičemž policie musí striktně respektovat zásadu přiměřenosti.⁷⁰ Do cely mohou být umístěny osoby v různých procesních postaveních, zejména osoby zajištěné podle ZPČR či zákona o pobytu cizinců, dále osoby zadržené podle TrŘ nebo

⁶⁵ NOVOTNÝ, F. et al. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. s. 189.

⁶⁶ BLANAŘOVÁ, L. Elektronická náhrada vazby ve světle připravované novely trestního řádu. *Trestněprávní revue*. 2022, č. 4. s. 189.

⁶⁷ NOVOTNÝ, F. et al. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017, s. 191.

⁶⁸ JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha: Leges, 2018. s. 309.

⁶⁹ DRAŠTÍK, A. a J. FENYK. *Trestní řád: komentář. I. díl, (§ 1 až 179h)*. Praha: Wolters Kluwer, 2017. s. 615

⁷⁰ MATES, P., A. SLABÝ, J. ŠKODA, R. ŠMERDA a F. VAVERA. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. s. 138.

osoby zatčené na základě soudního příkazu.⁷¹ Legislativa rovněž umožňuje toto omezení u osob předvedených k identifikaci, pokud odmítají spolupracovat, či u osob převáděných k VTOS a ochranných opatření.⁷²

Před samotným aktem umístění musí policista posoudit, zda neexistují zákonné překážky, které by takový postup znemožňovaly. Tyto bariéry jsou spojeny především s ochranou života a se zdravím dotčené osoby. Do cely nesmí být umístěna osoba, která je zjevně pod vlivem návykových látek nebo trpí zraněním či chorobou v míře, která vyžaduje okamžitou lékařskou pomoc.⁷³ V takových případech je policista povinen zajistit odborné lékařské vyšetření a o umístění rozhodnout až na základě lékařského posudku. Zdravotní stav je tedy primárním faktorem, který limituje užití tohoto institutu, aby nedošlo k ohrožení integrity osoby během jejího pobytu v cele.

Zásadní povinností policisty před vstupem osoby do cely je provedení prohlídky, která má preventivní a bezpečnostní charakter. Cílem je odebrat veškeré nebezpečné věci, jimiž by mohl být ohrožen život nebo zdraví samotné osoby, policistů či jiných osob.⁷⁴ Pojem nebezpečné věci je interpretován široce a zahrnuje nejen zbraně, ale i nástroje či nadměrné množství léčiv. O všech odebraných věcech musí policista vyhotovit podrobný seznam, přičemž kopii tohoto dokumentu předá dotčené osobě.⁷⁵ Samotná prohlídka musí být vždy prováděna osobou stejného pohlaví a nesmí nepřiměřeně zasahovat do tělesné integrity nad rámec nezbytný pro zajištění bezpečnosti.

Celý proces omezení svobody v cele generuje administrativní stopu, jejímž ústředním prvkem je protokol o umístění do cely. Tento dokument je v praxi chápán jako listina, která s osobou obrazně řečeno „běží“ po celou dobu jejího pobytu v zařízení.⁷⁶ Zaznamenávají se do něj veškeré podstatné časové údaje, důvody omezení, výsledky prohlídky i záznamy o poskytnuté stravě či lékařské péči. Protokol slouží jako klíčový důkazní prostředek pro přezkum zákonnosti a proporcionality postupu policie. Součástí

⁷¹ Tamtéž, s. 139.

⁷² ŠKODA, J. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, s. 136.

⁷³ MATES, P., A. SLABÝ, J. ŠKODA, R. ŠMERDA a F. VAVERA. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. s. 141.

⁷⁴ ŠKODA, J., F. VAVERA a R. ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 138.

⁷⁵ MATES, P., A. SLABÝ, J. ŠKODA, R. ŠMERDA a F. VAVERA. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. s. 140.

⁷⁶ Tamtéž, s. 148.

administrativního postupu je i povinné poučení o právech a povinnostech, se kterým musí být osoba prokazatelně seznámena ihned při umístění.⁷⁷

Provozní režim cel podléhá přísným standardům, které zajišťují zachování lidské důstojnosti a základních životních potřeb. Zákon ukládá povinnost oddělovat osoby podle pohlaví a věku, přičemž mladiství do 18 let nesmí být umístováni společně s dospělými.⁷⁸ Zvláštní režim se vztahuje na agresivní jedince, kteří musí být izolováni, aby nedocházelo k ohrožení ostatních. Policie ČR je dále povinna zajistit hygienicky nezávadné prostředí s odpovídající ventilací, přístup k pitné vodě a sociálnímu zařízení. Pokud omezení svobody trvá delší dobu, vzniká osobě nárok na stravu v pravidelných intervalech, která odpovídá běžným stravovacím standardům.⁷⁹

4.7 Vazba

Vazba představuje nejintenzivnější procesní zásah do osobní svobody obviněného v rámci trestního řízení. Její podstata nespočívá v potrestání osoby, nýbrž v zajištění řádného průběhu trestního procesu a zamezení maření spravedlnosti. Vzhledem k tomu, že jde o omezení ústavně garantovaného práva, je její aplikace přípustná pouze za striktně vymezených zákonných podmínek a při důsledném respektování zásady proporcionality. OČTŘ jsou povinny v každém stadiu procesu zkoumat, zda důvody vazby nadále trvají, nebo zda nedošlo k takové změně okolností, která by vyžadovala okamžité propuštění obviněného na svobodu. Rozlišují se tyto tři vazební důvody: úteková, koluzní a předstižná. Úteková vazba směřuje k zabránění útěku nebo skrývání se. Koluzní vazba chrání průběh dokazování před možným ovlivňováním svědků nebo jeho maření. Předstižná vazba slouží k zamezení pokračování nebo opakování trestné činnosti.⁸⁰

4.7.1 Trvání a přezkum

Časový aspekt vazebního omezení je ovládán principem nezbytně nutné doby. Zákonná úprava ukládá OČTŘ povinnost vyřizovat vazební věci přednostně a s největším urychlením.⁸¹ Trvání vazby je limitováno maximálními lhůtami, které jsou diferencovány

⁷⁷ ŠKODA, J., F. VAVERA a R. ŠMERDA. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 144.

⁷⁸ MATES, P., A. SLABÝ, J. ŠKODA, R. ŠMERDA a F. VAVERA. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. s. 141.

⁷⁹ Tamtéž, s. 149.

⁸⁰ JELÍNEK, J. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou: a předpisy související*. 24. aktualiz. vyd. Praha: LINDE, 2006. s. 446-453.

⁸¹ Tamtéž, s. 446.

podle závažnosti TČ, pro nějž je vedeno stíhání. Toto rozlišení odráží společenskou nebezpečnost činu a komplexnost vyšetřování u závažné kriminality. Do celkové doby trvání vazby se započítává nejen samotný pobyt ve vazební věznici, ale i předchozí doba zadržení nebo předvedení.

V procesní rovině je nezbytné rozlišovat mezi lhůtami pro rozhodování o vazbě a celkovou přípustnou délkou jejího trvání v jednotlivých fázích řízení. V přípravném řízení je rozhodovací pravomoc svěřena soudu, který rozhoduje na návrh státního zástupce. Pokud v průběhu vyšetřování pominou důvody, pro které byla vazba uložena, musí být obviněný bezodkladně propuštěn. Povinnost průběžného přezkumu důvodnosti vazby dopadá na všechny OČTŘ. Obviněnému je navíc přiznáno právo kdykoliv žádat o propuštění na svobodu. O takové žádosti musí soud rozhodnout v zákonem stanovené lhůtě, přičemž je povinen zkoumat aktuálnost konkrétních skutečností nasvědčujících existenci vazebních důvodů.

Specifický režim přezkumu nastává při přechodu řízení do fáze před soudem. Soud je povinen rozhodnout o dalším trvání vazby zejména při předběžném projednání obžaloby. V tomto momentu dochází ke komplexnímu posouzení, zda jsou nadále splněny podmínky pro omezení svobody obviněného. Pokud soud shledá, že vazební důvody trvají, musí své rozhodnutí opřít o konkrétní indicie, neboť pouhá obecná obava či závažnost hrozícího trestu bez dalších skutečností pro uložení vazby nepostačuje. Právní úprava rovněž definuje situace, kdy musí být obviněný propuštěn obligatorně, například pokud lze s ohledem na okolnosti případu předpokládat, že trestní stíhání nepovede k uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody.⁸²

4.7.2 Zvláštní druhy vazby

Vedle standardní úpravy zná TrŘ i zvláštní formy vazby, které jsou aplikovány především v rámci mezinárodní justiční spolupráce. Tyto instituty mají specifika v procesních lhůtách i v podmínkách jejich ukládání.

Předávací vazba úzce souvisí s realizací evropského zatýkacího rozkazu. Soud o předání rozhoduje po skončení předběžného šetření ve veřejném zasedání. Účelem je zajistit osobu pro její předání do jiného členského státu Evropské unie. Zákon stanoví, že o evropském zatýkacím rozkazu má soud rozhodnout zpravidla do 60 dnů,

⁸² JELÍNEK, J. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou: a předpisy související*. 24. aktualiz. vyd. Praha: LINDE, 2006. s. 446-453.

přičemž ve výjimečných situacích lze tuto lhůtu prodloužit. Proti rozhodnutí o předávací vazbě je přípustná stížnost, která má zpravidla odkladný účinek.

Dalším institutem je vazba vydávací, uplatňovaná v rámci extradičního řízení se státy mimo Evropskou unii. O přípustnosti vydání rozhoduje krajský soud ve veřejném zasedání. Pokud soud dospěje k závěru, že vydání je přípustné, vezme vyžádanou osobu do vydávací vazby, pokud nepostačují mírnější opatření. Souvisejícím pojmem je vazba předběžná, která slouží k zajištění osoby v době, kdy stát, který o vydání usiluje, ještě nezaslal formální žádost, ale existuje důvodná obava z útěku. O jejím uložení rozhoduje předseda senátu krajského soudu na návrh státního zástupce, přičemž dotčená osoba musí být před rozhodnutím vyslechnuta.

Vzhledem k tomu, že vazba je institutem *ultima ratio*, TrŘ upřednostňuje využití institutů nahrazujících vazbu, pokud tyto postačují k dosažení účelu řízení. Tyto alternativy umožňují ponechat obviněného na svobodě při současném zajištění jeho dostupnosti pro trestní řízení. Mezi tyto instituty patří:

1. Příslib obviněného: Obviněný dá písemný slib, že povede řádný život, nebude se vyhýbat stíhání a splní uložené povinnosti.
2. Dohled probačního úředníka: Intenzivnější forma kontroly, kdy se obviněný musí v určených intervalech dostavovat k probačnímu úředníkovi a podrobovat se stanoveným omezením.
3. Peněžitá záruka: Složení finanční částky, která má motivovat obviněného k řádnému plnění procesních povinností pod hrozbou propadnutí této částky státu.
4. Elektronický monitoring: Moderní technický prostředek umožňující kontrolu pohybu obviněného v reálném čase, čímž se minimalizuje zásah do jeho běžného života.⁸³

Aplikace těchto náhradních opatření je vždy fakultativní a závisí na individuálním posouzení osobnosti obviněného. Pokud však lze účelu vazby dosáhnout těmito mírnějšími prostředky, je soud povinen je upřednostnit před přímým omezením svobody.⁸⁴

⁸³ JELÍNEK, J. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou: a předpisy související*. 24. aktualiz. vyd. Praha: LINDE, 2006. s. 447.

⁸⁴ Tamtéž, s. 453.

4.8 Výkon trestu odnětí svobody

VTOS představuje v rámci trestněprávního systému nejintenzivnější formu zásahu státní moci do základních práv jednotlivce, konkrétně do jeho osobní svobody. Na rozdíl od procesních institutů, jakými jsou zajištění, zadržení či zatčení, se v tomto případě jedná o omezení dlouhodobé a systematické, které je realizováno na základě pravomocného a vykonatelného rozhodnutí soudu.⁸⁵ Tento institut plní nejen funkci represivní, spočívající v potrestání pachatele, ale také funkci preventivní a resocializační, kdy smyslem není pouhá izolace odsouzeného, nýbrž jeho vedení k řádnému životu po propuštění.

V rámci činnosti Policie ČR, konkrétně v podmínkách ÚO Praha IV, se problematika VTOS projevuje zejména v situacích, kdy odsouzená osoba ve stanovené lhůtě nenastoupí do VTOS dobrovolně. V takovém případě soud vydává příkaz k dodání do VTOS. Při běžném výkonu služby v rizikových lokalitách Prahy IV, například během silničních kontrol, se policisté setkávají s agendou, která vykazuje specifické právní rysy. Hlavní odlišnost tohoto postupu spočívá v tom, že zasahující policista již samostatně neposuzuje, zda je zásah do svobody daného člověka přiměřený. Otázku nezbytnosti a spravedlivosti takového omezení totiž již dříve vyřešil soud v rámci trestního řízení. Pravomocný odsuzující rozsudek je pro policii závazný, což znamená, že hlídka v terénu pouze fakticky realizuje rozhodnutí, o kterém bylo již rozhodnuto.

Role Policie ČR je v tomto procesním momentu striktně omezena na prověření zákonnosti postupu při samotném omezení svobody (zatýkání). Policista je povinen ověřit platnost příkazu k dodání a totožnost osoby, přičemž následná realizace omezení svobody směřuje k bezprostřednímu dodání osoby do příslušné věznice. Právní úprava rozlišuje různé typy věznic podle míry zabezpečení, konkrétně věznice s ostrahou a se zvýšenou ostrahou.⁸⁶ Ačkoliv o zařazení do konkrétního typu rozhoduje soud, Policie ČR v rámci ÚO Praha IV musí při realizaci příkazu postupovat v souladu s interními předpisy a ZPČR tak, aby byla zajištěna bezpečnost jak zasahujících hlídek, tak samotné eskortované osoby.

⁸⁵ *Trestní předpisy: trestní zákoník, trestní řád...*: redakční uzávěrka 16. 12. 2019. Ostrava: Sagit, 2019, s. 330-331

⁸⁶ ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 58, číslo 169. 1999. Dostupné z WWW: <www.e-sbirka.cz/sb/1999/169>.

Z hlediska fenomenologie institutů omezení svobody je dodání do VTOS specifické svou neodkladností. Zatímco u zajištění či zadržení běží přísné procesní lhůty pro rozhodnutí o dalším postupu, u osoby dodávané do VTOS je právní stav jednoznačně dán. Aplikační praxe v analyzovaném regionu ukazuje, že efektivní vyhledávání těchto osob při běžné hlídkové činnosti je klíčovým prvkem pro zajištění vymahatelnosti soudních rozhodnutí a naplnění represivní funkce trestního práva.

5 Realizace omezení osobní svobody v podmínkách Územního odboru Praha IV

Praktická část této bakalářské práce se zaměřuje na procesní a materiální aspekty omezování osobní svobody v rámci specifického územního celku, kterým je ÚO Praha IV. Přejít od teoretických východisek k analýze konkrétních situací umožňuje identifikovat reálné aplikační problémy, jimž jsou policisté v přímém výkonu služby vystaveni. Tato kapitola si klade za cíl demonstrovat, jakým způsobem jsou zákonné instituty zajištění a zadržení interpretovány v dynamickém prostředí hlavního města a jakým způsobem dochází k interakci mezi administrativněprávním a trestněprávním režimem.

5.1 Metodologický rámec a specifika regionální aplikační praxe

Základem praktické části je kvalitativní výzkum realizovaný prostřednictvím metody kazuistik. Pro účely analýzy byly vybrány tři reprezentativní případy vycházející z vlastní profesní praxe v rámci obvodu Praha IV. Kritériem pro výběr těchto kazuistik byla jejich schopnost ilustrovat typické situace, v nichž dochází ke kolizi nebo transformaci právních titulů pro omezení osobní svobody. Záměrný výběr směřoval k pokrytí tří základních scénářů: administrativního zajištění agresivní osoby, trestněprávního zadržení podezřelého přímo na místě činu a realizace omezení svobody na základě soudního příkazu v kombinaci s nově spáchanou trestnou činností.

Metoda analýzy spočívá v komparaci primárních dokumentů (úředních záznamů, protokolů o zadržení, zajištění, poučení a záznamů o použití donucovacích prostředků) s platnou právní úpravou a judikaturou. Každá kazuistika je podrobena zkoumání z hlediska naplnění zákonných podmínek, dodržení procesních lhůt a aplikace testu proporcionality. Tento test, vycházející z judikatury Ústavního soudu, představuje v podmínkách policejní praxe zákonnou záruku a skládá se ze tří fází: posouzení vhodnosti (zda zvolený institut vede k cíli), potřebnosti (zda nebylo možné použít mírnější prostředek) a proporcionality v užším smyslu (zda zásah do svobody není v nepoměru k chráněnému zájmu).

Regionální specifika ÚO Praha IV zásadním způsobem podmiňují reálnou podobu a četnost výskytu jednotlivých zásahů do osobní svobody v policejní praxi. Tato oblast se vyznačuje vysokou hustotou osídlení, rozsáhlými rezidenčními čtvrtěmi (např. sídliště Jižní Město, Krč, Modřany), ale také významnou koncentrací zábavních podniků. Vysoká

koncentrace osob v nočních hodinách v kombinaci s požíváním alkoholických nápojů a jiných návykových látek generuje specifické konflikty, které často vyžadují okamžitý zásah k ochraně veřejného pořádku.

Z hlediska fenomenologie lze v tomto regionu pozorovat trend, kdy administrativní úkony (např. silniční kontrola nebo řešení přestupku proti veřejnému pořádku) často eskalují do situací vyžadujících omezení osobní svobody. Specifikem Prahy IV je rovněž vysoký výskyt osob v celostátním pátrání, které se zde pohybují v rámci anonymity velkoměsta. Pro aplikační praxi to znamená, že policista musí být schopen v řádu sekund provést správnou právní kvalifikaci a rozhodnout, zda bude osoba omezena na svobodě v režimu ZPČR, nebo zda jsou naplněny podmínky pro zadržení podezřelého podle TrŘ.

Klíčovým aspektem analýzy je terminologická přesnost. V praxi ÚO Praha IV může docházet k záměně pojmů zajištění a zadržení, případně k nesprávné aplikaci vazebních důvodů. Tato práce proto důsledně rozlišuje mezi zajištěním osoby podle § 26 ZPČR a zadržením podezřelé osoby podle § 76 TrŘ, které je již úkonem trestního řízení.

Dalším významným faktorem je nezbytnost úzké součinnosti mezi složkami pořádkové policie a službou kriminální policie a vyšetřování (dále jen „SKPV“). V podmínkách Prahy IV dochází k časté spolupráci mezi jednotlivými složkami, kdy je potřeba určit správnou právní kvalifikaci a následném postupu, jak se bude dále postupovat. Právě tato dynamika a s ní spojené riziko procesních pochybení tvoří jádro analytického zájmu této práce.

V neposlední řadě je nutné vzít v potaz zvýšené nároky na dokumentaci a odůvodňování zákroků. Vzhledem k vysoké právní informovanosti veřejnosti v hlavním městě a častému využívání institutu stížností je kladen důraz na precizní protokolární zachycení všech fází omezení svobody. To zahrnuje nejen přesný časový snímek, klíčový pro běh zákonných lhůt, ale i detailní popis, kterým lze odůvodnit použití donucovacích prostředků a jednotlivé jednání. Následující analýza kazuistik proto neřeší pouze právní text, ale i praktickou proveditelnost těchto požadavků.

5.2 Analýza vybraných kazuistik

5.2.1 Kazuistika I

Následující kazuistika vychází z případu řešeného v rámci výkonu služby na ÚO Praha IV. Tento případ je zvolen pro demonstraci administrativně právního institutu omezení osobní svobody, konkrétně zajištění osoby podle ZPČR a slouží k následné komparaci s trestněprávními instituty.

Skutkový stav a okolnosti omezení svobody

K události došlo ve večerních hodinách, kdy hlídka oddělení hlídkové služby prováděla běžný dohled nad bezpečností a plynulostí silničního provozu v lokalitě Prahy IV. Primárním impulsem pro zastavení osobního motorového vozidla byla technická závada na vozidle v podobě nefunkčního předního světla. Po zastavení vozidla řidič spolupracoval a předložil veškeré zákonem vyžadované doklady. Vzhledem k tehdejším bezpečnostním opatřením, nouzovému stavu a zákazu vycházení ve večerních hodinách (opatření za COVIDU-19) se hlídka rozhodla zkontrolovat celou osádku vozidla.

Situace eskalovala v momentě, kdy jeden ze spolujezdců začal policisty verbálně napadat. Osoba otevřela dveře vozu a nadále policisty vulgárními výrazy urážela, čímž narušila průběh kontroly. Na zákonnou výzvu k prokázání totožnosti dle § 63 odst. 2, písm. l) ZPČR reagoval dotyčný agresivně a odmítavě. Přestože byl opakovaně poučen o následcích neuposlechnutí výzvy a o možnosti použití donucovacích prostředků, jeho agresivita se stupňovala. Vzhledem k tomu, že osoba odmítala, po několika zákonných výzvách od policistů, opustit vozidlo, nadále aktivně bránila provedení úkonu a nespolupracovala s policisty, bylo rozhodnuto o jejím zajištění za použití donucovacích prostředků (hmaty, chvaty) a následně jí byly přiloženy pouta. O dalším postupu a svých právech byla osoba řádně poučena.

Právní kvalifikace a procesní postup

Na místě nebyly zjištěny skutečnosti odůvodňující závěr, že jednání naplňuje znaky TČ, tudíž nebylo možné uvažovat o zadržení podezřelé osoby dle § 76 TrŘ. Rozhodování policisty se v této fázi opíralo o § 26 odst. 1, písm. f) ZPČR, tedy zajištění osoby, která neuposlechla výzev policistů, zároveň slovně urážela policisty a chovala se agresivně. Jednání bylo kvalifikováno jako přestupek proti veřejnému pořádku dle § 5 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích ve znění pozdějších předpisů.⁸⁷ Za zmínění může být také § 114 ZPČR, ve kterém je uvedeno, že je každý povinen bez zbytečného odkladu uposlechnout výzvy, pokud tento zákon nebo jiný právní předpis stanoví jinak. Nelze-li účel výzvy dosáhnout jinak, je policista oprávněn tento odpor překonat.⁸⁸ Právě hranice mezi TČ a přestupkem je potřeba rozeznat a vyžaduje od zasahujících policistů okamžitou a přesnou právní kvalifikaci skutku přímo na místě, jinak by mohlo být zasaženo nezákonně do lidských práv.

Úkony po zajištění osoby a administrativní postup

Po omezení osobní svobody osoby v režimu zajištění a následném poučení o dalších úkonech, se policisté dotázaly osoby, zda se cítí zraněna po použití donucovacích prostředků, a zda nechce na místo přivolat zdravotní záchranou službu (dále jen „ZZS“). Na toto jim bylo odpovězeno, že nežádá a následně byla u osoby provedena orientační dechová zkouška, jelikož z osoby šel cítit alkohol. S kterou následně osoba souhlasila. Pomocí přístroje Dräger byla provedena dechová zkouška, která byla s pozitivním výsledkem. Tato skutečnost mohla vysvětlit agresivní chování zajištěného. V praxi, pokud je osoba pod vlivem alkoholu a pomocí orientačního přístroje Dräger jí jsou naměřeny vysoké hodnoty, lze využít práva a osobu zajistit dle § 26 odst. 1, písm. a) ZPČR, jelikož může být ohrožen její život nebo zdraví. Poté osobu lze převézt na Protialkoholní záchytnou stanici (dále jen „PZS“) a to v Praze konkrétně na Bulovku. Na místo je možné si také zavolat ZZS, která zkontroluje zdravotní stav osoby a může jej také převézt na PZS. V Praze též funguje svoz opilců, který je také možný si na místo zavolat a který odveze osobu na PZS. V tomto našem případě osobě nebyla naměřená vysoká hodnota přítomnosti alkoholu v dechu a po konzultaci s dozorcí službou, místně

⁸⁷ ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 98, číslo 251. 2016. Dostupné z WWW: <www.e-sbirka.cz/sb/2016/251>.

⁸⁸ MATES, P., A. SLABÝ, J. ŠKODA, R. ŠMERDA a F. VAVERA. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. 397 s.

příslušného oddělení, byla osoba eskortována na místní oddělení Policie ČR (dále jen „místní oddělení“). Před zahájením eskorty byla osoba řádně poučena, jak se má během prevozu chovat a dbát příkazů policistů. Následně byla provedena prohlídka na zbraň nebo jiný předmět ohrožující bezpečnost dle § 35 ZPČR, kterou provedla osoba stejného pohlaví.

Administrativní postup zahrnoval sepsání protokolu o zajištění osoby, úřední záznam o zajištění a poučení zajištěného. V poslední řadě policisté sepsali záznam o použití donucovacích prostředků. Vzhledem k tomu, že totožnost byla následně zjištěna z dostupných evidencí a z předloženého dokladu, který osoba po prevozu na služebnu nakonec vydala, mohl být zahájen úkon podání vysvětlení. Celý proces byl dokumentován v souladu s vnitřními předpisy Policie ČR, přičemž důraz byl kladen na přesný čas, kdy k omezení osobní svobody došlo, který je kritický pro dodržení zákonných lhůt a zda bylo dodrženo vše v rámci zákona a oprávnění policistů.

Realizace práv zajištěného a interakce na místním oddělení Policie ČR

I v režimu administrativního zajištění má osoba svá nezadatelná práva, jejichž porušení by mohlo vést k nezákonnosti celého postupu. Osoba byla poučena o možnosti využití právní pomoci, o právu vyrozumět o svém zajištění blízkou osobu. V tomto konkrétním případě zajištěný nevyužil práva na právní pomoc, avšak požadoval informování rodinného příslušníka, čemuž bylo vyhověno.

Interakce na místním oddělení byla poznamenána doznívající agresivitou. Policisté museli zachovat profesionální odstup a striktně dodržovat zásadu proporcionality. Každý verbální obrat byl protokolárně zaznamenán. Důležitým aspektem byla také kontrola zdravotního stavu po použití donucovacích prostředků; osoba neutrpěla žádná viditelná zranění a lékařské ošetření výslovně odmítla, což bylo stvrzeno v protokolu. Tento moment je zásadní pro ochranu policistů před případným následným nařčením z nepřiměřeného násilí a následnou žalobou.

Lhůty a ukončení zajištění

Zde se dostáváme k odpovědi na první výzkumnou otázku týkající se procesních lhůt. U zajištění dle ZPČR je zákonná lhůta omezena na maximálně 24 hodin od okamžiku omezení svobody. V analyzovaném případě bylo omezení svobody ukončeno mnohem dříve, řádově po třech hodinách, jakmile pominuly důvody zajištění (totožnost byla

zjištěna, úkony pro přestupkové řízení byly zadokumentovány a agresivita osoby pod vlivem alkoholu klesla na úroveň, kdy již neohrožovala veřejný pořádek a mohla být osoba propuštěna).

Na tomto případě lze vidět běžnou praxi na Praze IV, kde jsou prvosledové hlídky a místní oddělení schopny samostatně řešit přestupkovou agendu. Následná součinnost se složkami SKPV např., by nastala pouze v případě, že by se při prohlídce osoby nebo vozidla našly věci pocházející z TČ (např. omamné látky v množství větším než malém), což by vedlo k překvalifikování věci na TČ a změně režimu z administrativního zajištění na trestněprávní zadržení.

Vyhodnocení poznatků a aplikační praxe

Při vyhodnocení této kazuistiky ve vztahu k výzkumným otázkám lze dospět k následujícím závěrům. Lze dovodit, že postup policistů odpovídal požadavkům proporcionality zásahu. Použití donucovacích prostředků bylo gradováno v souladu se zákonem – od verbální výzvy přes varování až po fyzický zákrok. Zásah do osobní svobody byl nezbytný pro dosažení zákonného účelu, tedy zjištění totožnosti a zamezení protiprávnímu jednání. Policisté jednali dle zákona a jejich oprávnění. Nedošlo k nezákonnému zásahu do lidských práv.

Faktory podmiňující volbu institutu byly v podmínkách dány charakterem skutku. Agresivní chování při silniční kontrole bez přítomnosti znaků TČ automaticky směřuje k využití ZPČR. Rozdíl v procesních zárukách je patrný zejména v absenci nutnosti vyznívat státního zástupce, což je u trestněprávního zadržení obligatorní. Tato kazuistika potvrzuje, že administrativní zajištění je efektivním nástrojem pro řešení situací, které nedosahují intenzity společenské škodlivosti TČ, ale vyžadují okamžitou reakci k ochraně např. veřejného pořádku.

Z hlediska fenomenologie se ukazuje, že v daném regionu hraje významnou roli faktor alkoholu a neúcta k veřejné moci, což často vede k transformaci banální silniční kontroly v incident vyžadující omezení osobní svobody. Pro praxi z toho vyplývá nutnost precizního poučování osob a důsledné dokumentace všech fází zajištění, aby byla zajištěna přezkoumatelnost postupu v případě správního či soudního sporu.

5.2.2 Kazuistika II

Incident se odehrál v obvodu ÚO Praha IV, který je charakteristický koncentrací zábavních podniků, což v nočních hodinách generuje specifické typy konfliktů. Příklad ilustruje přechod od prvotního zásahu na místě činu k následným procesním úkonům, které musí být realizovány v přísných zákonných lhůtách.

Skutkový stav a okolnosti omezení osobní svobody

Během pozdních večerních hodin byla hlídka pořádkové policie vyslána k prověření oznámení o fyzickém napadení před nočním klubem. Po příjezdu na místo bylo zjištěno, že se zde nachází zraněná osoba a skupina osob, mezi nimiž svědci jednoznačně označili útočníka, který byl jiné národnosti. Obě osoby byly v mladším dospělém věku. Prvotním šetřením bylo zjištěno, že incidentu předcházela verbální rozepře uvnitř podniku, jejímž předmětem bylo vzájemné obvinění z úmyslného strčení u baru. Konflikt gradoval po odchodu obou aktérů před budovu. Podezřelý zde po sérii vulgárních urážek přistoupil k poškozenému a udeřil ho rukou do obličeje. Následně jej kopl do hlavy, do těla a několikrát ho opět udeřil rukou do obličeje. Když poškozený spadl na zem, podezřelý mu několikrát dupl na hlavu a také kopl do hlavy. Následně se nad ním ještě sklonil a několikrát ho udeřil pěstí do obličeje. Poté se z místa snažil odejít. Tímto jednáním byla napadenému muži způsobena těžká újma na zdraví.

Vzhledem k tomu, že podezřelý byl ztotožněn přímo na místě činu bezprostředně po incidentu a přítomní svědci shodně popsali mechanismus útoku, bylo přistoupeno k omezení jeho osobní svobody v režimu zadržení dle § 76 odst. 1 TrŘ, kdy svým jednáním způsobil těžkou újmu na zdraví. Hlídka následně muže řádně poučila o jeho právech a postupu. Následně kriminalisté zjistili, že jednáním obviněného mohlo dojít k těžkému poškození zdraví a bez včasné lékařské pomoci by mohlo dojít i ke smrti, čímž došlo později ke změně kvalifikace dle § 145 odst.1 trestního zákoníku ve znění pozdějších předpisů (dále jen „TZ“)⁸⁹ – těžké ublížení na zdraví. Podezřelý vykazoval známky silné podnapilosti, choval se arogantně, ale s hlídkou spolupracoval a dbal jejich pokynů. S ohledem na charakter zranění poškozeného, které vyžadovalo okamžitý transport do nemocnice a následný operační zákrok s předpokládanou dobou léčení a pracovní neschopnosti v řádu mnoha týdnů.

⁸⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 11, číslo 40. 2009. Dostupné z WWW: <www.e-sbirka.cz/sb/2009/40>.

Hlídka po příjezdu na místo zavolala ZZS a monitorovala stav poškozeného a poskytla mu první pomoc. Zároveň bylo zajištěno okolí, svědci celé události, kteří budou potřeba v rámci šetření a kamerový záznam. Dále na místo přijela výjezdová skupina SKPV, která si případ převzala.

Kvalifikace vazebních důvodů v rámci zadržení osoby

Při institutu zadržení podezřelé osoby podle § 76 odst. 1 TrŘ je policista povinen provést předběžnou úvahu o tom, zda jsou splněny podmínky pro uvalení vazby, ačkoliv o ní rozhoduje soudce na návrh státního zástupce.

Jelikož se jednalo o cizince, který zde na území ČR neměl trvalý pobyt, tak dominantním faktorem se jevil důvod, že uprchne nebo se bude skrývat, aby se tak trestnímu stíhání nebo trestu vyhnul a zároveň mu hrozil vyšší trest – v tomto případě lze předpokládat, že se jedná o tzv. útěkovou vazbu a splňuje tak podmínku pro uvalení vazby.

Podezřelý se na místě nacházel v doprovodu svých známých, kteří incidentu přihlíželi, tudíž zde může existovat důvodná obava, že pokud by nebyl bezprostředně omezen na svobodě, mohl by tyto osoby instruovat k podání nepravdivých svědeckých výpovědí nebo jiným způsobem mařit objasňování skutečností důležitých pro trestní řízení. Tato obava byla umocněna agresivním vystupováním podezřelého vůči svědkům, kteří se snažili poškozenému poskytnout první pomoc ještě před příjezdem hlídky.

Procesní úkony po zadržení a administrativní postup

Po omezení osobní svobody v režimu zadržení a provedení prohlídky byl podezřelý eskortován na místní oddělení v rámci ÚO Praha IV. Zde započal procesně náročný řetězec úkonů, který vyžaduje precizní koordinaci. Prvním nezbytným krokem bylo vyhotovení protokolu o zadržení, ve kterém byl zaznamenán přesný čas omezení svobody. Tento údaj je výchozím bodem pro běh zákonné 48hodinové lhůty zakotvené v TrŘ.

Následovala informační povinnost vůči dozorujícímu státnímu zástupci, kterému bylo zadržení neprodleně oznámeno. Souběžně s těmito administrativními kroky bylo nutné zajistit lékařské vyšetření podezřelého, jelikož osoba měla být umístěna do policejní cely, musel lékař potvrdit její schopnost pobytu v tomto zařízení. Tento postup je standardním preventivním opatřením k eliminaci zdravotních rizik. V rámci vnitřní

dělby práce na ÚO byla věc postoupena SKPV. Zatímco policisté pořádkové policie zajišťovali střežení osoby a prvotní dokumentaci, kriminalisté začali shlednutím kamerových systémů a prováděním výslechů svědků. Tato dělba kompetencí je nezbytná pro efektivní shromáždění důkazního materiálu v počátečním stadiu vyšetřování, který má určit podklad pro samotné řízení.

Realizace práv zadrženého a interakce na pracovišti

Klíčovým pilířem zákonnosti celého postupu byla realizace procesních práv zadržené osoby, jak je definuje TrŘ. Podezřelý byl ihned po zadržení ústně poučen o svých právech, kterým i přesto, že se jednalo o cizince rozuměl a následně mu bylo předáno podrobné písemné poučení. Podezřelý využil svého práva na právní pomoc a vyžádal si přítomnost obhájce. Do doby jeho příjezdu podezřelý využil svého práva nevypovídat. Tento postoj je v praxi velmi častý a policisté jej musí striktně respektovat, neboť jakýkoli nátlak by vedl k procesní nepoužitelnosti v rámci celého řízení.

Lhůty a reflexe součinnosti se složkami SKPV

Časový tlak představuje při zadržení osoby nejvýraznější faktor ovlivňující kvalitu policejní práce. Zákonná lhůta pro odevzdání zadrženého soudu nebo jeho propuštění, stanovená TrŘ je 48 hodin. V této kazuistice bylo nutností získat odborné vyjádření k povaze zranění poškozeného, neboť bez jasné specifikace lékaře nebylo možné definovat správnou právní kvalifikaci skutku dle TZ.

Součinnost s SKPV byla v tomto případě velmi intenzivní. Kriminalisté během prvních hodin od zadržení zajistili záznam z městského kamerového systému, který jasně zachytil dynamiku útoku. Záznam vyvrátil tvrzení podezřelého o tom, že se pouze bránil, neboť bylo patrné, že poškozený v okamžiku útoku nepředstavoval pro podezřelého žádnou hrozbu. Díky rychlému shromáždění důkazů mohl vyšetřovatel v zákonné lhůtě rozhodnout o dalším postupu. Vzhledem k povaze zranění a jiné národnosti muže, s obavou z možného útěku ze země, rozhodl se státní zástupce podat návrh pro vzetí do vazby.

Vyhodnocení poznatků a aplikační praxe

Tento případ demonstruje, že zadržení podle TrŘ je intenzivním, ale v mnoha případech nezbytným nástrojem pro zajištění integrity trestního řízení. Rozdíl oproti administrativně právnímu zajištění podle § 26 odst. 1 ZPČR spočíval v tom, že omezení

svobody nesměřovalo primárně k odvrácení bezprostředního ohrožení veřejného pořádku, ale k procesnímu zadržení osoby pro potřeby vyšetřování konkrétního TČ. Zatímco u zajištění podle ZPČR by lhůta činila maximálně 24 hodin, zde u zadržení je 48hodinová lhůta kvůli nutnosti procesní stabilizace důkazů a postavení „případu“. V tomto případě osoba využila svého práva na obhájce, což od počátku úkonu byl prvek garantujícím zákonnost postupu. Dále byl na místo přivolán tlumočník, aby se výsledek vedl v jazyce podezřelého. Z výše uvedených skutečností jasně vyplývá, že nebylo nijak nezákonně zasaženo do lidských práv osoby.

Z fenomenologického hlediska je tento incident typickým projevem kriminality v obvodu Prahy IV v souvislosti s nočním životem, kde interakce alkoholu a vysoké koncentrace osob v zábavních podnicích může vést k eskalaci banálních sporů v závažnou násilnou činnost. Aplikační praxe v této kazuistice plně odpovídala požadavkům na proporcionalitu zásahu. Zásah byl vyhodnocen jako proporcionální, neboť mírnější prostředky, jako například zajištění podle ZPČR vzhledem k povaze útoku a zranění v tomto případě nebyla možná.

5.2.3 Kazuistika III

Následující kazuistika reflektuje praktický výkon služby v rámci ÚO Praha IV a zaměřuje se na procesní postupy spojené s pronásledováním, zadržením a následnou realizací práv osoby, na kterou byl vydán příkaz k dodání do VTOS. Tento případ slouží jako modelový příklad pro analýzu kolize mezi administrativněprávním zajištěním a trestněprávním zadržením.

Skutkový stav a okolnosti omezení osobní svobody

K incidentu došlo v nočních hodinách v hustě zastavěné oblasti spadající pod ÚO Praha IV. Policejní hlídka vykonávající hlídkovou činnost, dohled nad veřejným pořádkem a bezpečností silničního provozu, si vytipovala k silniční kontrole osobní motorové vozidlo.

Hlídka se rozhodla výše uvedené vozidlo zastavit dle § 124 odst. 12 písm. b) z. č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích ve znění pozdějších předpisů⁹⁰, a to za užití zvláštního výstražného zařízení a nápisu „STOP POLICIE“ a bylo zastaveno na místě, aby netvořilo překážku. Ačkoliv řidič zpočátku na výzvu reagoval a vozidlo zastavil, v momentě, kdy se policisté pěšky přiblížili k vozu, subjekt prudce akceleroval a začal ujíždět.

Následné pronásledování vykazovalo vysokou míru nebezpečnosti. Řidič se pokoušel setřást policejní vozidlo riskantními manévry, které zahrnovaly jízdu na červený signál světelného signalizačního zařízení a jízdu po chodníku, čímž bezprostředně ohrozil životy a zdraví přítomných chodců. Agresivní způsob jízdy v městské zástavbě transformoval původně rutinní silniční kontrolu v situaci vyžadující bezprostřední zásah k eliminaci rizika obecného ohrožení. Pronásledování skončilo na polní cestě mimo hlavní komunikace, kde řidič vozidlo opustil a pokusil se o útěk do lesa.

Vzhledem k nepřehlednosti terénu a snížené viditelnosti byl na místo povolán psovod se služebním psem. Služební pes po krátké době zachytil stopu a označil subjekt ukrytý v trnitém porostu. Muž byl za použití donucovacích prostředků (hmaty, chvaty, pouta) omezen na osobní svobodě. Následná lustrace v policejních databázích odhalila,

⁹⁰ ČESKO. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 98, číslo 361. 2000. Dostupné z WWW: <www.e-sbirka.cz/sb/2000/361>.

že osoba má vysloven platný zákaz řízení všech motorových vozidel a na samotného muže byl vydán příkaz k dodání do VTOS. Policisté se dotázaly osoby, zda se cítí zraněna po použití donucovacích prostředků a zda nechce na místo přivolat ZZS. Na toto jim bylo odpovězeno že nežádá. Následně u řidiče byla provedena orientační dechová zkouška s negativním výsledkem.

Právní kvalifikace a procesní postup

Při rozhodování o procesním postupu bylo nutné zohlednit několik rozhodujících faktorů pro omezení svobody. Významnou roli zde má příkaz k dodání do VTOS, což vyžaduje součinnost s příslušným soudem a státním zástupcem dle TrŘ. Nicméně osoba se dopustila protiprávního jednání, kdy řídila vozidlo s platným zákazem řízení, čímž se stala podezřelá z TČ „Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání“ dle § 337 odst. 1 TZ, dále ohrožovala chodce, další řidiče motorových vozidel, ujížděla, odcizila vozidlo i přes další výzvy policistů nezastavila. V takovém případě osoba mohla naplnit znaky TČ dle § 272 odst. 1 TZ obecné ohrožení. Na základě těchto skutečností se osoba zadržuje dle TrŘ.

V praxi hlídka vše konzultuje s dozorčí službou, která je místně příslušná a zároveň s SKPV, které dorazí na místo, a řeší se následný postup ve věci. Je potřeba určit, zda řidič svým jednáním naplnil znaky TČ např. obecného ohrožení, společenskou škodlivost a následně určit kvalifikaci. V minulosti, v podobném případě, řidič ujížděl policistům a po domluvě s SKPV nenaplnil znaky TČ obecného ohrožení. V tomto případě byl hlídkou zajištěn dle § 26 odst. 1 písm. f) ZPČR. V takovém případě se nejedná o TČ.

Procesní úkony po zadržení a administrativní postup

Po omezení svobody a provedení prohlídky na zbraň, následovala eskorta, před kterou byla osoba náležitě poučena, na příslušné místní oddělení v rámci Prahy IV k sepsání administrativy. Administrativní proces započal sepsáním úředního záznamu o omezení osobní svobody, protokolu o zadržení osoby, poučení zadržené osoby a o použití donucovacích prostředků.

Zásadním krokem bylo vyrozumění dozorujícího státního zástupce o zadržení podezřelé osoby. Souběžně probíhala administrativa spojená s příkazem k dodání do VTOS. Administrativní náročnost zvyšovala i nutnost zajistit vozidlo, což vyžadovalo

součinnost s výjezdovou skupinou SKPV, která následně provedla ohledání místa činu a zajistila trasologické a daktyloskopické stopy, včetně kamerových záznamů.

Realizace práv zadrženého a interakce na pracovišti

Osoba byla bezprostředně po omezení svobody poučena o svých právech. Osoba využila svého práva a zvolila si obhájce. Interakce na pracovišti byla komplikována verbální agresivitou zadrženého a jeho odmítavým postojem k procesním úkonům.

V rámci zajištění práv zadrženého bylo nutné provést prohlídku osoby a její umístění do policejní cely. Před umístěním do cely byla osoba podrobena prohlídce, stejného pohlaví, aby bylo vyloučeno, že u sebe má předměty ohrožující život či zdraví. Vzhledem k tomu, že subjekt vykazoval známky únavy a drobné oděrky z útěku trnitým porostem, byla mu nabídnuta lékařská pomoc, kterou však opakovaně odmítl. Dále je potřeba osobu vytěžit, zda požívá nějaké léky, které potřebuje. Policista sepíše seznam odebraných věcí a kopii seznamu předá osobě. Veškerá tato interakce musí být v podmínkách striktně dokumentována, aby se předešlo pozdějším stížnostem na nehumánní zacházení či porušení proporcionality zásahu.

Lhůty a reflexe součinnosti se složkami SKPV

V tomto případě hrála klíčovou roli lhůta 48 hodin stanovená v souladu ustanovením § 76 TrŘ. Během této doby musely OČTŘ rozhodnout, zda bude podán návrh na vazbu, nebo zda bude osoba předána přímo do VTOS na základě dřívějšího příkazu. Součinnost se složkami SKPV a ÚO Praha IV byla v tomto případě intenzivní. Zatímco hlídka zajišťovala prvotní administrativu a střežení osoby, vyšetřovatel SKPV přebíral procesní dokazování ve věci maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázaní a následně i TČ obecné ohrožení.

Rozdíl mezi administrativním zajištěním dle § 26 ZPČR a trestněprávním zadržením se zde projevil v prioritě úkonů. Jelikož byl na osobu vydán příkaz k dodání do VTOS byla zde povinnost dodat osobu do věznice. Nicméně pro účely dokumentace nové trestné činnosti bylo nezbytné provést výslech a další úkony v zákonné lhůtě pro zadržení. Efektivní komunikace a spolupráce mezi složkami Policie ČR zabránila procesním pochybením, která by mohla vést k nezákonnému omezení svobody nad rámec stanovených lhůt.

Vyhodnocení poznatků a aplikační praxe

Tato kazuistika jasně odpovídá na stanovené výzkumné otázky práce. Rozdíly v procesních lhůtách: Příklad demonstruje, že zatímco zajištění dle ZPČR slouží k rychlé identifikaci a eliminaci bezprostředního rizika, zadržení dle TrŘ otevírá širší prostor pro procesní dokazování, ale je vázáno na přísnější dokumentaci. V tomto případě byla existence příkazu k dodání do VTOS dominantním faktorem, který určil konečný status osoby.

Faktory podmiňující volbu institutu: V podmínkách hlavního města, kde je vysoká koncentrace osob s kriminální minulostí, je volba institutu často určena aktuálním stavem v evidencích pátrání v kombinaci s bezprostředním jednáním subjektu. Agresivní jízda a ohrožení chodců, jízda s platným zákazem řízení určily administrativní úkon v trestněprávní proces.

Proporcionalita zásahu: Aplikační praxe v tomto případě plně odpovídá požadavkům judikatury na proporcionalitu. Použití služebního psa a donucovacích prostředků bylo nezbytné vzhledem k útěku subjektu a jeho předchozímu nebezpečnému jednání v silničním provozu. Zásah do osobní svobody byl v přímém poměru k ochraně veřejného zájmu, bezpečnosti a veřejného pořádku.

Z hlediska fenomenologie lze v regionu Praha IV pozorovat trend, kdy se zde nachází osoby, které jsou v celostátním pátrání. Vzhledem k počtu obyvatel a vyšší trestné činnosti jsou kladeny zvýšené nároky na policisty, kteří si musí poradit dle svých oprávnění a v rámci zákona. Zároveň správně určit klasifikaci při omezení osobní svobody. Tato kazuistika potvrzuje, že efektivní omezení svobody vyžaduje nejen fyzickou zdatnost a taktickou připravenost, ale především hlubokou znalost v trestním právu.

5.3 Diskuse – komparativní analýza a vyhodnocení poznatků z praxe

V návaznosti na analýzu tří vybraných kazuistik z oblasti ÚO Praha IV následuje komparativní význam získaných poznatků. Tato kapitola se zaměřuje na vyhodnocení výzkumných otázek prostřednictvím srovnání administrativněprávních a trestněprávních institutů omezování osobní svobody v reálných podmínkách policejní praxe.

Poznatky získané z kazuistické analýzy umožňuje hlubší nahlédnutí do mechanismů, které vymezují rozhodovací procesy policistů při volbě konkrétního institutu omezení osobní svobody. Komparace případů, které zahrnovaly administrativní zajištění agresivní osoby (Kazuistika I), trestněprávní zadržení podezřelého z násilného deliktu (Kazuistika II) a komplexní situaci kombinující dodání do VTOS s nově spáchanou trestnou činností (Kazuistika III), odhaluje klíčové rozdíly v procesních postupech i praktické aplikaci zásady proporcionality.

První výzkumná otázka směřovala k identifikaci klíčových rozdílů v procesních lhůtách a zárukách. Z komparace vyplývá, že nejvýraznějším dělícím prvkem je délka zákonného omezení a intenzita ze strany dalších orgánů. V režimu administrativního zajištění podle ZPČR (Kazuistika I) je lhůta striktně omezena na 24 hodin, přičemž v praxi ÚO Praha IV dochází k propuštění osoby bezprostředně po pominutí důvodů zajištění (v analyzovaném případě po 3 hodinách). Naproti tomu trestněprávní zadržení podle § 76 odst. 1 TrŘ (Kazuistika II a III) operuje s lhůtou 48 hodin, která je nezbytná pro realizaci procesních úkonů, jako je obstarávání kamerových záznamů, odborná lékařská vyjádření či výslechy svědků.

Z hlediska procesních záruk se jako stěžejní ukazuje role právního zástupce. Zatímco u administrativního zajištění je právo na právní pomoc sice garantováno, jeho faktická realizace v počáteční fázi nemusí mít tak zásadní vliv na zákonnost postupu jako v trestním řízení. V Kazuistice II byla přítomnost obhájce klíčovým faktorem, který stanovil strategii podezřelého (využití práva nevypovídat), což policisté museli striktně respektovat, aby nedošlo k procesní nepoužitelnosti budoucích důkazů. Komparace potvrzuje, že trestněprávní režim klade na policisty vyšší nároky v oblasti poučovací povinnosti a dokumentace práv dotčené osoby.

Druhá výzkumná otázka se zaměřila na faktory, které v regionu Prahy IV ovlivňují volbu mezi zajištěním a zadržením. Analýza ukazuje, že rozsáhlejším faktorem je intenzita společenské škodlivosti jednání a aktuální stav v policejních evidencích.

Specifikem Prahy IV, jak může poukazovat Kazuistika II, je vysoká koncentrace interpersonálních konfliktů v okolí zábavních podniků, kde hraje roli alkohol. V těchto případech je volba trestněprávního zadržení často vynucena následkem zranění, který překračuje hranici přestupku.

V Kazuistice III se ukázalo, že z původního záměru hlídky provést silniční kontrolu se stal agresivní únik a následná lustrace v databázích změnila právní titul omezení svobody na realizaci příkazu k dodání do VTOS. Tento případ ilustruje, že je volba institutu často dynamickým procesem, kde se administrativní zajištění stává přechodnou fází k trestněprávním úkonům. Klíčovým faktorem pro volbu institutu je tedy schopnost policisty v reálném čase vyhodnotit právní kvalifikaci – v Kazuistice III šlo o souběh dodání do VTOS a zadržení podezřelého z maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání.

Třetí výzkumná otázka hodnotila soulad aplikační praxe s požadavky na proporcionalitu. Ve všech třech kazuistikách lze konstatovat, že postup policistů odpovídal testu proporcionality, byť s různou intenzitou použitých prostředků. V Kazuistice I byla proporcionalita zachována stupňováním od verbálních výzev k fyzickému zákroku (hmaty, chvaty), což bylo adekvátní vzhledem k celé situaci.

Kritickým bodem analýzy byla Kazuistika III, kde byl nasazen psovod se služebním psem. Zde aplikační praxe plně reflektovala judikaturu Ústavního soudu ohledně nezbytnosti použití intenzivnějších prostředků v nepřehledném terénu při pronásledování nebezpečného pachatele. Zásah do osobní svobody byl v přímém poměru k ochraně veřejného zájmu na bezpečnosti dopravy (předchozí nebezpečná jízda) a výkonu spravedlnosti (existence příkazu k dodání do VTOS). Komparace ukazuje, že policisté na ÚO Praha IV vnímají proporcionalitu nejen jako zákonný požadavek, ale i jako formu vlastní právní ochrany před následnými stížnostmi, což vede k precizní dokumentaci.

Z hlediska fenomenologie omezování svobody v Praze IV lze identifikovat trend, kdy se banální situace stávají bodem pro hlubší zásah do práv osob v důsledku jejich vlastní agresivity nebo kriminální minulosti.

Dalším zjištěným specifikem je nezastupitelná role součinnosti mezi pořádkovou policií a SKPV. Zatímco prvosledové hlídky realizují fyzické omezení svobody a prvotní administrativu, vyšetřovatelé SKPV přebírají procesní odpovědnost. Tato dělba

kompetencí je v Praze IV efektivně nastavena, což minimalizuje riziko procesních pochybení v kritické fázi prvních hodin po zadržení a omezení osobní svobody osoby.

Komparativní analýza rovněž odhalila rozdíly v interakci mezi policií a omezovanou osobou v závislosti na právním režimu. V administrativním režimu (Kazuistika I) je interakce kratší, intenzivnější a často ukončená bezprostředně po dosažení účelu. V trestněprávním režimu (Kazuistika II a III) je interakce dlouhodobá, zahrnuje eskorty, lékařské vyšetření, výslechy, zajištění důkazů a sepsání náročnější administrativy. Zde se ukazuje, že policisté musí disponovat nejen právními znalostmi, ale i psychologickou odolností, neboť verbální agresivita zadržených osob často trvá po celou dobu jejich omezení.

Závěrem lze konstatovat, že hranice mezi administrativněprávním a trestněprávním omezením osobní svobody je v podmínkách ÚO Praha IV velmi prostupná. Rozhodujícím prvkem pro zákonnost postupu zůstává včasná a správná právní kvalifikace skutku, která následně determinuje celý procesní řetězec úkonů. Aplikační praxe v analyzovaných případech prokázala vysokou míru profesionality a schopnost policistů reflektovat aktuální požadavky judikatury na ochranu osobní svobody jako jedné ze základních hodnot demokratického právního státu.

Závěr

Předložená bakalářská práce představuje ucelení spojení teoretických východisek a zkušeností, které byly získány prostřednictvím hloubkové analýzy aplikační praxe v rámci specifického územního celku Prahy IV. Hlavní cíl práce, spočívající v analýze trestněprávních a administrativněprávních možností omezení osobní svobody a v identifikaci jejich znaků, byl naplněn skrze komparaci zákonných institutů a jejich následnou demonstraci na vybraných kazuistikách. Z provedeného výzkumu jednoznačně vyplývá, že ačkoli jsou oba režimy legislativně jasně ukotveny, v dynamickém prostředí policejního výkonu služby dochází k jejich častému prolínání, což klade extrémní nároky na právní vzdělanost a rozhodovací schopnosti zasahujících policistů.

Při hodnocení dosažení cílů v kontextu první výzkumné otázky bylo potvrzeno, že klíčové rozdíly mezi zajištěním podle ZPČR a zadržením podle TrŘ nespočívají pouze v délce zákonných lhůt, ale především v účelu a intenzitě procesních záruk. Zatímco administrativní zajištění, jak bylo demonstrováno v Kazuistice I, slouží primárně k ochraně veřejného pořádku a eliminaci bezprostředních hrozeb, trestněprávní zadržení v Kazuistikách II a III je již integrální součástí procesu směřujícího k potrestání pachatele. Analýza ukázala, že zatímco u zajištění je lhůta 24 hodin využívána v kratším rozsahu a k propuštění dochází často v řádu jednotek hodin, u trestněprávního zadržení je 48hodinová lhůta kritickým časovým rámcem pro získání důkazního materiálu, včetně výslechu svědků, získání kamerových záznamů nebo např. lékařských vyjádření.

Fenomenologie omezování osobní svobody na území Prahy IV, která byla předmětem druhé výzkumné otázky, odhalila specifické regionální faktory ovlivňující volbu konkrétního institutu. Tato oblast, charakteristická vysokou hustotou osídlení, tranzitními uzly a koncentrací zábavních podniků, generuje situace, kde hraje roli alkohol a verbální agrese vůči orgánům veřejné moci. Výzkum potvrdil existenci fenoménu „překlápění“ právních režimů, kdy se původní administrativní úkon, například silniční kontrola či řešení přestupku, v důsledku agresivity subjektu nebo zjištění kriminální minulosti transformuje do režimu trestního řízení. Tento moment byl identifikován jako procesně nejrizikovější fáze, vyžadující okamžitou změnu v poučovací povinnosti a dokumentaci úkonů.

Třetí výzkumná otázka, zaměřená na soulad aplikační praxe s požadavky judikatury na proporcionalitu zásahu, byla zodpovězena kladně. Analýza kazuistik

prokázala, že policisté v podmínkách ÚO Praha IV vnímají proporcionalitu nikoli jako abstraktní právní konstrukci, ale jako praktický nástroj vlastní ochrany. Od použití donucovacích prostředků, verbálních výzev až po nasazení služebního psa v nepřehledném terénu (Kazuistika III), byla ve všech případech řádně odůvodněna a dokumentována. Ukázalo se, že respektování principů vhodnosti, potřeby a proporcionality v užším smyslu je klíčové pro eliminaci následných stížností a zajištění procesní použitelnosti získaných poznatků v dalším řízení.

Bodem, který prostupuje všemi analyzovanými případy, je nezastupitelná role součinnosti mezi složkami policie. Práce prokázala, že efektivní dělba kompetencí, je v Praze IV nastavena funkčně a je důležitá pro úspěch celého trestního řízení.

Přínos práce lze spatřovat v propojení teoretických definic s reálnou praxí na konkrétním ÚO. Shromážděné poznatky mohou sloužit jako metodické vodítko pro začínající policisty, neboť rozebírají procesní úkony od fyzického zákroku až po umístění do policejní cely, eskortu na místní oddělení či do věznice. Práce rovněž otevírá prostor pro diskusi o administrativní náročnosti omezování svobody, která v podmínkách Prahy IV, z hlediska trestné činnosti, představuje značnou zátěž jednotlivých místních oddělení.

Vlastní postoje a názory autora, formované během zpracování této bakalářské práce, se opírají o přesvědčení, že současná legislativní úprava poskytuje dostatečný rámec pro ochranu osobní svobody i pro efektivní výkon policejních pravomocí. Problémem však zůstává aplikační nejistota v hraničních situacích, kdy je nutné v řádu sekund rozhodnout o právním režimu omezení svobody. Autor se domnívá, že by měla být věnována větší pozornost průběžnému vzdělávání.

Závěrem lze konstatovat, že omezování osobní svobody představuje jeden z nejzávažnějších zásahů do základních lidských práv, a proto musí být vždy podloženo nezpochybnitelnými zákonnými důvody a realizováno s maximální mírou profesionality. Tato bakalářská práce potvrdila, že Policie ČR na území Prahy IV postupuje v souladu se zákonnými standardy, přičemž dokáže efektivně využívat jak administrativněprávní, tak trestněprávní instituty k zajištění bezpečnosti a spravedlnosti. Syntéza poznatků získaných z kazuistik a jejich komparace s teorií prokázala, že i v prostředí moderního velkoměsta zůstává osobní svoboda chráněnou hodnotou, jejíž omezení je přípustné pouze jako krajní prostředek k ochraně hodnot vyšších.

6 Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. HOFMANNOVÁ, H., ŘEPA, K. a OTÝPKOVÁ, L. *Lidská práva za mřížemi: ústavněprávní aspekty omezování osobní svobody*. Praha: Auditorium, 2021. 338 s. ISBN 978-80-87284-87-2.
2. HOLLÄNDER, P. *Filosofie práva*. 2. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2012. 421 s. ISBN 978-80-7380-366-7.
3. ŠTEINBACH, M., ŠLESINGER, R., ZIMMERMANN, M., BÍLEK, M. a HLAVÁČOVÁ, K. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 300 s. ISBN 978-80-7598-193-6.
4. BARTOŇ, M. et al. *Základní práva*. Praha: Leges, 2016. 608 s. ISBN 978-80-7502-128-1.
5. DANICS, Š., L. URBAN a J. DUBSKÝ. *Základy sociologie a politologie*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2022. 354 s. ISBN 978-80-7380-878-5.
6. KLÍMA, K. *Teorie veřejné moci (vládnutí)*. 3. přeprac. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2016. 427 s. ISBN 978-80-7552-331-0.
7. KMEC, J., D. KOSAŘ, J. KRATOCHVÍL a M. BOBEK. *Evropská úmluva o lidských právech: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012. 1660 s. ISBN 978-80-7400-365-3.
8. HÝBNEROVÁ, M. a K. HLAVÁČOVÁ. *Ochrana základních lidských práv při omezování osobní svobody policií*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2022. 215 s. ISBN 978-80-908139-3-9.
9. MATES, P., A. SLABÝ, J. ŠKODA, R. ŠMERDA a F. VAVERA. *Zákon o policii s komentářem*. 3. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2023. 458 s. ISBN 978-80-7380-917-1.
10. BRUCKNEROVÁ, E. *Trestní právo hmotné a procesní: obecná část*. 5. dopl. a přeprac. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2022. 230 s. ISBN 978-80-280-0067-7.
11. DRAŠTÍK, A. et al. *Trestní řád: komentář. I. díl, (§ 1 až 179h)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. 1412 s. ISBN 978-80-7552-600-7.
12. KALVODOVÁ, V., HRUŠÁKOVÁ, M. et al. *Dokazování v trestním řízení – právní, kriminologické a kriminalistické aspekty*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 506 s. ISBN 978-80-210-8072-0.

13. ŠÁMAL, P. et al. *Trestní řád: komentář. I, § 1–156*. 7. dopl. a přeprac. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. 1898 s. ISBN 978-80-7400-465-0.
14. DRAŠTÍK, A. et al. *Trestní řád: komentář. I. díl, (§ 1 až 179h)*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. 1383 s. ISBN 978-80-7552-600-7.
15. JELÍNEK, J. et al. *Trestní právo procesní*. 5. vyd. Praha: Leges, 2018. 863 s. ISBN 978-80-7502-278-3.
16. JELÍNEK, J. *Trestní zákon a trestní řád s poznámkami a judikaturou: a předpisy související*. 24. aktualiz. vyd. Praha: LINDE, 2006. 1055 s. ISBN 80-7201-618-1.
17. NOVOTNÝ, F. et al. *Trestní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 446 s. ISBN 978-80-7380-677-4.
18. ŠKODA, J., VAVERA, F. a ŠMERDA, R. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 479 s. ISBN 978-80-7380-447-3.

Elektronické zdroje

1. MORGAN, R. a M. D. EVANS. *The CPT's Standards on Police and Pre-trial Custody* [online]. Geneva: Association for the Prevention of Torture, 2001 [cit. 2026-06-03]. Dostupné z WWW: <<https://www.ap.t.ch/sites/default/files/publications/APT%20CPT%205%20En.pdf>>.
2. LACH, A. *Preventive arrest in criminal procedure and police law in light of Article 5 of the ECHR* [online]. *Revista Brasileira de Direito Processual Penal*. 2021 [cit. 2026-06-03]. Dostupné z WWW: <<https://rbdpp.emnuvens.com.br/RBDPP/issue/view/17/22>>.
3. HERMANNOVÁ, A. *Zbavení a omezování osobní svobody* [online]. azlegal.cz, 2022 [cit. 2026-06-03]. Dostupné z WWW: <www.azlegal.cz/zbaveni-a-omezovani-osobni-svobody>.
4. POSLANECKÁ SNĚMOVNA PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY. *Usnesení předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky* [online]. Praha: psp.cz, 1992 [cit. 2026-06-04]. Dostupné z WWW: <www.psp.cz/docs/laws/listina.html>.
5. GRIVNA, T., P. ŠÁMAL, H. VÁLKOVÁ a kol. *Oběti trestných činů: komentář* [online]. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020 [cit. 2026-06-05]. Dostupné z WWW:

- <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgbpwk232ge4tsltqjuwy33ipe>>.
6. BLANAŘOVÁ, L. Elektronická náhrada vazby ve světle připravované novely trestního řádu. *Trestněprávní revue* [online]. 2022 [cit. 2026-06-11]. Dostupné z WWW: <<https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembsgbpwk232ge4tsltqjuwy33ipe>>.
 7. Fenomenologie. *Sociologická encyklopedie* [online]. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2024 [cit. 2026-06-01]. Dostupné z WWW: <encyklopedie.soc.cas.cz/w/Fenomenologie>.
 8. Kazuistika. *NZIP.cz: Národní zdravotnický informační portál* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2026 [cit. 2026-06-01]. Dostupné z WWW: <www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/1637>.
 9. VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky: komentář* [online]. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014 [cit. 2026-06-05]. Beck-online. Dostupné z WWW: <https://app.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgrpwe2ztgi&rowIndex=0&utm_source=chatgpt.com>.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 1, číslo 2. 1993. Dostupné z WWW: <www.e-sbirka.cz/sb/1993/2>.
2. ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 84, číslo 273. 2008. Dostupné z WWW: <www.e-sbirka.cz/sb/2008/273>.
3. ČESKO. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 66, číslo 141. 1961. Dostupné z WWW: <www.e-sbirka.cz/sb/1961/141>.
4. ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 11, číslo 40. 2009. Dostupné z WWW: <www.e-sbirka.cz/sb/2009/40>.

5. ČESKO. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 58, číslo 169. 1999. Dostupné z WWW: <www.e-sbirka.cz/sb/1999/169>.
6. ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 98, číslo 251. 2016. Dostupné z WWW: <www.e-sbirka.cz/sb/2016/251>.
7. ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Usnesení Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2021, sp. zn. III. ÚS 2772/20. In: NALUS: *Databáze rozhodnutí Ústavního soudu* [online]. 2021 [cit. 2026-06-16]. Dostupné z WWW: <nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx>.
8. ČESKO. Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu). In: *Sbírka zákonů České republiky*. Částka 98, číslo 361. 2000. Dostupné z WWW: www.e-sbirka.cz/sb/2000/361
9. ČESKO. ÚSTAVNÍ SOUD. Usnesení Ústavního soudu ze dne 10. 1. 2023, sp. zn. IV. ÚS 3192/22. In: NALUS: *Databáze rozhodnutí Ústavního soudu* [online]. 2023 [cit. 2026-06-19]. Dostupné z WWW: <nalus.usoud.cz/Search/ResultDetail.aspx>.

Ostatní zdroje

1. *Trestní předpisy: trestní zákoník, trestní řád, ochrana svědka, výkon trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence, výkon vazby, Probační a mediační služba, Rejstřík trestů, soudnictví ve věcech mládeže, zajištění majetku, oběti trestných činů, amnestie, zákon o trestní odpovědnosti právnických osob: redakční uzávěrka 16. 12. 2019*. Ostrava: Sagit, 2019. 464 s. ÚZ: úplné znění. ISBN 978-80-7488-376-7.

7 Seznam zkratek

Místní oddělení Policie ČR – místní oddělení

Listina – listina základních práv a svobod

OČTŘ – orgány činné v trestním řízení

Policie ČR – Policie České republiky

PO – policejní orgán

PZS – protialkoholní záchytná stanice

TČ – trestný čin

TrŘ – trestní řád

TZ – trestní zákoník

SKPV – služba kriminální policie a vyšetřování

VTOS – výkon trestu odnětí svobody

ZPČR – zákon o Policii České republiky

ZZS – zdravotní záchranná služba

ÚO – územní odbor